Ministerstvo financí

IV.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA
k návrhu zákona, kterým se mění zákon o platebním styku a některé další zákony

A. OBECNÁ ČÁST

A. Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace podle obecných zásad

Viz přílohu k důvodové zprávě.

B. Důvod předložení návrhu zákona a jeho základní charakteristika

1) Důvod a cíle předložení návrhu zákona

Návrh zákona transponuje směrnice Evropské unie v oblasti finančního trhu, a to konkrétně:

- směrnici Evropského parlamentu a Rady 2009/44/ES ze dne 6. května 2009, kterou se mění směrnice 98/26/ES o neodvolatelnosti zúčtování v platebních systémech a v systémech vypořádání obchodů s cennými papíry a směrnice 2002/47/ES o dohodách o finančním zajištění, pokud jde o pohledávky z úvěru (dále jen „směrnice 2009/44/ES“)[1], a
- směrnici Evropského parlamentu a Rady 2009/110/ES ze dne 16. září 2009 o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz, o jejím výkonu a o obezřetnostním dohledu nad touto činností, o změně směrnic 2005/60/ES a 2006/48/ES a o zrušení směrnice 2000/46/ES (dále jen „směrnice 2009/110/ES“ nebo „směrnice o elektronických penězích“).

Návrh zákona se předkládá v souladu s Plánem legislativních prací vlády na rok 2010, který schválila vláda svým usnesením č. 1567 ze dne 21. prosince 2009.

Směrnice 2009/44/ES byla zveřejněna v Úředním věstníku EU dne 6. května 2009 a vstoupila v platnost dne 26. května 2009. Lhůta pro transpozici členským státům končí dne 30. června 2011, příslušné právní předpisy jsou však členské státy povinny přijmout již nejpozději dne 30. prosince 2010.

Směrnice 2009/110/ES byla zveřejněna v Úředním věstníku EU dne 10. října 2009 a vstoupila v platnost dne 30. října 2009. Lhůta pro transpozici členským státům končí dne 30. dubna 2011.

Směrnice 2009/44/ES je směrnicí v režimu minimální harmonizace.

---

[1] Směrnice 2009/44/ES je transponována pouze v rozsahu změn provedených ve směrnici 98/26/ES. Změny provedené ve směrnici 2002/47/ES budou transponovány zákonem o finančním zajištění, jehož návrh byl předložen dne 26. března 2010 do mezirezortního připomínkového řízení.

Směrnice 2009/110/ES je směrnicí v režimu maximální harmonizace (čl. 16). Při její transpozici do vnitrostátních právních řádů se členské státy nemohou od úpravy, která je ve směrnici obsažena, odchýlit. Výjimkou jsou tzv. národní diskrece, které umožňují členským státům volbu ze dvou či více variant. Směrnice 2009/110/ES takovou volbu umožňuje v čl. 1 odst. 3, čl. 3 odst. 3, čl. 5 odst. 7, čl. 7 odst. 4, čl. 9 a čl. 18 odst. 2.

2) Stávající právní úprava a její změny

Směrnice 2009/44/ES

Relevantním právním předpisem v oblasti upravené směrnicí 2009/44/ES je za stávající právní úpravy část třetí zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku (dále jen „zákon o platebním styku“), a část sedmá zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu.

Směrnice 2009/44/ES:

- rozšiřuje působnost směrnice 98/26/ES na propojené systémy (tzn. na situace, kdy provozovatelé, případně účastníci, ovlivňují nejen „svůj“ systém, ale také systém jiný),
- klade důraz na soulad okamžiku přijetí příkazu k zúčtování (resp. příkazu k vypořádání), pravidel systému a dalších, které by mohly způsobit diskrepanci mezi systémy a zvyšovat nejistotu jednotlivých subjektů,
- vztahuje ochranu poskytnutou systémům také na systémy propojené (týká se např. povinnosti provozovatele, případně účastníků, splnit své závazky bez ohledu na probíhající insolvenční řízení),
- cílem je snížení systémového rizika souvisejícího s propojením systémů.

Směrnice 2009/110/ES

Relevantním právním předpisem v oblasti upravené směrnicí 2009/110/ES je za stávající právní úpravy část druhá hlava IV a V zákona o platebním styku, která transponuje dosavadní směrnici 2000/46/ES.

Směrnice 2009/110/ES zavádí nové regulatorní a dohledové požadavky na již existující kategorii subjektů – instituce elektronických peněz. Tyto požadavky jsou v zásadě obdobné jako u platebních institucí.

Instituce elektronických peněz budou kromě vydávání elektronických peněz oprávněny k poskytování platebních služeb týkajících se vydaných elektronických peněz. Kromě toho budou instituce elektronických peněz moci poskytovat platební služby, které se netýkají vydaných elektronických peněz.

Oproti směrnici 200/46/ES umožňuje směrnice 2009/110/ES vznik tzv. hybridních institucí elektronických peněz, které mohou kromě vydávaní elektronických peněz a poskytování platebních služeb vykonávat jiné činnosti, pokud k nim získají příslušné oprávnění.

Osoby, které nesplní požadavky kladené na instituce elektronických peněz, budou moci vydávat elektronické peníze v omezeném rozsahu v režimu výjimky podle čl. 9 směrnice 2009/110/ES (v terminologii českého zákona tomuto režimu odpovídá kategorie vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu).

Směrnice o elektronických penězích zavádí novou úpravu některých soukromoprávních vztahů mezi vydavateli elektronických peněz a jejich držiteli (zejména co se týče zpětné výměny

elektronických peněz). Tato úprava se vztahuje na všechny kategorie vydavatelů elektronických peněz.

3) Zvolené legislativní řešení

Gestorem implementace směrnice 2009/44/ES a směrnice 2009/110/ES je Ministerstvo financí.

Návrh zákona byl průběžně konzultován s Českou národní bankou v souladu s dohodou o spolupráci při přípravě návrhů vnitrostátních právních předpisů týkajících se finančního trhu a dalších předpisů, které se dotýkají působnosti stran dohody. Konzultace přispěly k zapracování některých připomínek a podnětů do předkládaného návrhu zákona.

Část druhá hlavy IV („Instituce elektronických peněz“) a V („Vydavatel elektronických peněz malého rozsahu“) zákona o platebním styku budou mít následující strukturu:
Hlava IV
Díl 1: Základní ustanovení
Díl 2: Povolení k činnosti instituce elektronických peněz
Díl 3: Některé podmínky výkonu činnosti instituce elektronických peněz
Díl 4: Výkon činnosti instituce elektronických peněz a zahraniční instituce elektronických peněz v hostitelském členském státě

Hlava V
Díl 1: Základní ustanovení
Díl 2: Registrace vydavatele elektronických peněz malého rozsahu
Díl 3: Některé podmínky výkonu činnosti vydavatele elektronických peněz malého rozsahu

Část třetí hlava II („Platební systém s neodvolatelností zúčtování“) zákona o platebním styku, bude mít následující strukturu:
Díl 1: Základní ustanovení
Díl 2: Provozování platebního systému s neodvolatelností zúčtování
Díl 3: Provozovatel platebního systému s neodvolatelností zúčtování
Díl 4: Informační povinnosti provozovatele a účastníka platebního systému s neodvolatelností zúčtování
Díl 5: Oznamovací povinnosti orgánů veřejné moci

Část sedmá („Vypořádací systém s neodvolatelností vypořádání“) zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, bude mít následující strukturu:
Hlava I: Základní ustanovení
Hlava II: Provozování vypořádacího systému s neodvolatelností vypořádání
Hlava III: Provozovatel vypořádacího systému s neodvolatelností vypořádání
Hlava IV: Informační povinnosti provozovatele a účastníka vypořádacího systému s neodvolatelností vypořádaní
Hlava V: Oznamovací povinnosti orgánů veřejné moci

Současně s transpozicí směrnic 2009/44/ES a 2009/110/ES do zákona o platebním styku bylo provedeno zhodnocení stávající právní úpravy, která transponuje směrnici 98/26/ES o neodvolatelnosti zúčtování v platebních systémech a v systémech vypořádání obchodů s cennými papíry a směrnici 2007/64/ES o platebních službách na vnitřním trhu. Předkladatel tak reagoval na vyvíjející se aplikační praxi a zároveň zohlednil některé nedávné závěry transpoziční

skupiny ke směrnici 2007/64/ES. Došlo k odstranění některých systematických, terminologických, případně legislativně-technických nedostatků. Nejdůležitější změnou bylo vytvoření společné části o dohledu, která byla vložena za dosavadní část pátou.

Novelizace dalších zákonů jsou prováděny v návaznosti na změny, ke kterým dochází v zákoně č. 284/2009 Sb., o platebním styku, a zákoně č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu. Jedná se o novelu insolvenčního zákona, zákona o bankách, zákona o družstevních záložnách, zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, zákona o České národní bance, zákona o dohledu v oblasti kapitálového trhu, zákona o finančním arbitrovi, zákona o finančních konglomerátech, zákona o omezení plateb v hotovosti, občanského zákoníku, občanského soudního řádu, zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním, zákona o ochraně spotřebitele, zákona o auditorech a zákona o správních poplatcích.

Předkladatel dále vychází z principu, že ustanovení směrnic, která je vhodnější z důvodu jejich technické povahy či rozsahu upravit spíše v prováděcím právním předpise, budou transponována formou vyhlášky České národní banky (obdobné řešení existuje i v jiných sektorech finančního trhu). Návrh zákona proto obsahuje zmocnění pro vydání vyhlášky České národní banky v těchto oblastech:

- vzory tiskopisů, na kterých se podávají žádosti a oznámení podle zákona,
- způsob plnění požadavků na řídící a kontrolní systém institucí elektronických peněz,
- stanovení aktiv s nízkým rizikem, do nichž mohou instituce elektronických peněz a vydavatelé elektronických peněz malého rozsahu investovat prostředky,
- stanovení pravidel pro výpočet výše kapitálu instituce elektronických peněz a pravidel pro výpočet kapitálové přiměřenosti, včetně jednotlivých přístupů, které instituce elektronických peněz může při výpočtu kapitálové přiměřenosti uplatňovat,
- informační povinnosti institucí elektronických peněz a vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu.

C. Zhodnocení souladu návrhu zákona s ústavním pořádkem České republiky

Navrhované řešení je v souladu s ústavním pořádkem České republiky. Z ústavního pořádku České republiky nevyplývají specifické právní normy dopadající na oblast vydávání elektronických peněz a činnost platebních a vypořádacích systémů. Návrh zákona respektuje obecné zásady ústavního pořádku České republiky.

D. Zhodnocení souladu s mezinárodními smlouvami a právem Evropské unie

Návrh zákona je v souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, a s právem Evropské unie.

E. Návrh, aby Poslanecká sněmovna vyslovila s návrhem zákona souhlas již v prvém čtení

Cílem navrhované právní úpravy je transpozice směrnice 2009/110/ES a směrnice 2009/44/ES do českého právního řádu. Transpoziční lhůta uplyne dnem 30. dubna 2011 u směrnice 2009/110/ES a dnem 30. června 2011 u směrnice 2009/44/ES. V případě opoždě-

ného přijetí návrhu zákona hrozí postih ze strany Evropského soudního dvora. Z důvodu voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky došlo v posledních měsících ke zpomalení legislativního procesu, a proto je třeba využít všech možností předvídaných právním řádem, které povedou k jeho urychlení.

Zákon o platebním styku v souladu se směrnicí 2007/64/ES o platebních službách na vnitřním trhu umožnil osobám, které poskytovaly platební služby ke dni 24. prosince 2007, poskytovat tyto služby nadále v rámci přechodného ustanovení bez získání povolení k činnosti platební instituce, a to podobu 18 měsíců ode dne, kdy nabyl účinnosti zákon o platebním styku. Lhůta 18 měsíců uplyne dnem 30. dubna 2011. Některé osoby (např. mobilní operátoři) však předpokládají, že v této lhůtě požádají Českou národní banku o povolení k činnosti instituce elektronických peněz, které kromě vydávání elektronických peněz opravňuje také k poskytování platebních služeb. V případě, že předkládaný návrh zákona nenabude účinnosti v dostatečném předstihu před uplynutím této lhůty, budou tyto osoby nuceny požádat Českou národní banku o povolení k činnosti platební instituce a následně po nabytí účinnosti tohoto návrhu zákona o povolení k činnosti instituce elektronických peněz. V takové situaci by došlo k neopodstatněnému zvýšení nákladů a administrativní zátěže u těchto osob.

V neposlední řadě je žádoucí, aby byla zajištěna určitá legisvakanční lhůta, která vytvoří dostatečný prostor pro přizpůsobení se novým soukromoprávním pravidlům. Pro soukromoprávní pravidla směrnice není stanoveno žádné přechodné období a vydavatelé elektronických peněz se budou muset těmito pravidly řídit již od nabytí účinnosti navrhovaného zákona. Novým pravidlům je však třeba přizpůsobit stávající smluvní vztahy mezi vydavateli elektronických peněz a jejich držiteli.

B. ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K části první: Změna zákona o platebním styku

K bodům 1 až 2 (§ 1)

V souvislosti se vstupem Lisabonské smlouvy v platnost dochází k nahrazení pojmu „Evropské společenství“ pojmem „Evropská unie“. Zároveň se v poznámce pod čarou č. 1 aktualizuje odkaz na směrnice, které jsou transponovány v zákoně o platebním styku.

K bodům 3 a 4 (§ 1)

Zavádí se legislativní zkratka „vydavatel“ a „držitel“ pro vydavatele a držitele elektronických peněz. Obdobně je tomu ve stávajícím zákoně již v případě poskytovatelů a uživatelů platebních služeb, pro něž je zavedena legislativní zkratka „poskytovatel“ a „uživatel“. Používání legislativní zkratky má zestručnit a zjednodušit dikci příslušných ustanovení zákona, která s těmito pojmy pracují.

K bodu 5 [§ 2 odst. 1 písm. f)]

Upřesňuje se vymezení inkasa. Stávající vymezení tohoto pojmu pomocí legislativní zkratky v § 3 odst. 1 písm. c) bodě 2 usilovalo především o jednoznačné odlišení inkasa od karetních transakcí. Toto vymezení však nebylo zcela přesné, protože i souhlas k inkasu lze dát platebním prostředkem (např. pomocí tzv. elektronického bankovnictví). Nově použitá definice se důsledně přidržuje dikce směrnice o platebních službách.

K bodům 6, 7 a 15 [§ 2 odst. 2 písm. c), § 2 odst. 3 písm. c)]

Změna v důsledku zavedení legislativní zkratky pro vydavatele elektronických peněz.

K bodu 8 [§ 2 odst. 2 písm. d)]

Upřesňuje se vymezení hostitelského členského státu. V zájmu právní jistoty se explicitně stanoví, že hostitelský členský stát je stát odlišný domovského členského státu. Zároveň se zohledňuje, že vedle pobočky nebo dočasného poskytování služeb připadá v úvahu i trvalé poskytování služeb prostřednictvím obchodního zástupce. Obchodní zástupci mají z toho hlediska hybridní charakter a mohou představovat jak dočasnou, tak trvalou přítomnost v hostitelském členském státě.

K bodům 9 až 12 [§ 2 odst. 2 písm. h)]

Podle směrnice o elektronických penězích platí požadavky směrnice o platebních službách na vedoucí osoby platební instituce obdobně i pro vedoucí osoby instituce elektronických peněz. Proto dochází k rozšíření definice vedoucí osoby. Dále se vymezení pojmu rozšiřuje i na subjekty v režimu výjimky.

K bodu 13 [§ 2 odst. 2 písm. j)]

Směrnice o elektronických penězích zakazuje institucím elektronických peněz vydávat elektronické peníze prostřednictvím obchodních zástupců (srov. také § 52h odst. 1 návrhu zákona), avšak umožňuje jim, aby elektronické peníze distribuovaly prostřednictvím třetích osob, které jednají jejich jménem. Tyto osoby nejsou ve směrnici označeny jako „obchodní zástupci“, ale v některých ohledech mají obdobný režim jako obchodní zástupci platebních institucí podle směrnice o platebních službách. Proto návrh zákona, nejsa vázán terminologií směrnice, ale výsledkem, jehož má být dosaženo (srov. čl. 288 odst. 3 SFEU), používá pro tyto osoby označení „obchodní zástupci“. Výslovně se stanoví, že činnost obchodních zástupců se ve vztahu k elektronickým penězům týká jejich distribuce.

K bodu 14 [§ 2 odst. 2 písm. l)]

Návrh zákona legálně definuje pojem „zúčtování“ v § 63 písm. a) ZPS a nově jej používá pouze v souvislosti s platebními systémy s neodvolatelností zúčtování. Z obecné definice platebního systému se proto uvedený pojem vypouští s tím, že dikce „provádění nebo vypořádání“ platebních transakcí je pro obecnou definici platebního systému vyhovující.

K bodu 16 [§ 3 odst. 1 písm. c)]

Zpřesňuje se definice platební služby spočívající v převodu peněžních prostředků. Jednoznačně se vymezuje, že z hlediska iniciace převodu připadají v úvahu tři možnosti: platební příkaz může dát plátce přímo (tzv. úhrada), plátce prostřednictvím příjemce (např. karetní transakce) nebo jej může dát příjemce (např. inkaso). Směrnice o platebních službách používá v této souvislosti výraz „platební transakce z podnětu...“, ačkoli věcně je tento „podnět“ totožný s pojmem platebního příkazu, který je na jiném místě směrnice definován. Zákon o platebním styku usiluje v tomto směru o terminologickou konzistentnost a k označení úkonu, jímž se iniciuje platební transakce, používá důsledně výrazu „platební příkaz“. Tato změna se promítá i v některých dalších novelizačních bodech.

K bodům 17 a 20 [§ 4 odst. 1 písm. a) a d)]

Formulační úprava. Dosavadní dikce představovala do jisté míry definici kruhem, neboť v samotné definici byl použit definovaný pojem.

K bodu 18 [§ 4 odst. 1 písm. c)]

Jedním ze základních požadavků pro vydávání elektronických peněz je skutečnost, že se tak děje proti přijetí peněžních prostředků ve výši odpovídající nominální hodnotě vydávaných elektronických peněz (tzv. *at par value*). Dosavadní směrnice o elektronických penězích však v rozporu se zásadami legislativní techniky uváděla tento požadavek jako součást definice, čímž umožňovala závěr, že elektronické peníze, které nebyly vydány „at par value“, nejsou elektronickými penězi ve smyslu směrnice a nepodléhají její regulaci. Nová směrnice a v návaznosti na ni i návrh zákona tento nedostatek odstraňuje, když požadavek „at par value“ vypouští z definice elektronických peněz a zakotvuje jej jako povinnost v čl. 11 odst. 1 směrnice, resp. § 124 odst. 2 návrhu zákona.

K bodu 19 [§ 4 odst. 1 písm. d)]

V definici elektronických peněz se upouští od obsoletního požadavku, aby elektronické peníze byly přijímány jako platební prostředek.

K bodu 21 (§ 4 odst. 2)

Jedná se o negativní stránku definice elektronických peněz. Za elektronické peníze není považována peněžní hodnota, kterou lze sice použít k placení třetím osobám, ale rozsah tohoto použití podléhá určitým omezením, která spočívají v tom, že

a) okruh příjemců nebo okruh zboží a služeb, za něž je placeno, je úzce vymezen; příkladem může hodnota, kterou lze platit různým obchodníkům v rámci jednotlivého obchodního domu, obchodníkům v rámci obchodního řetězce nebo v rámci téže jednotlivé akce, nebo
b) je placeno prostřednictvím poskytovatele služby elektronických komunikací za zboží nebo služby, které jsou dodány do elektronického komunikačního zařízení a mají být jeho prostřednictvím užívány (např. vyzváněcí tón, logo, hlasové služby apod.). Naopak elektronickými penězi je taková peněžní hodnota, kterou lze platit i za jiné než takto vymezené zboží nebo služby, přičemž provozovatel služeb elektronických komunikací vystupuje pouze jako osoba, která pro své klienty zařizuje uvedený způsob placení.

Jedná se o analogickou výjimku, která je zakotvena pro vymezení platebních služeb v § 3 odst. 3 písm. c) bodě 4 a písm. d) bodě 7, a proto se na tato ustanovení pouze odkazuje. Výklad uvedených výjimek by měl být v obou případech totožný.

Dosavadní ustanovení odstavce 2 je nově zakotveno v § 52c odst. 1 pouze s působností pro instituce elektronických peněz a vydavatele elektronických peněz malého rozsahu.

K bodu 22 (Nadpis části druhé)

Formulační úprava. Zákon o platebním styku považuje za poskytovatele a vydavatele každého kdo vstoupil do příslušného soukromoprávního vztahu, bez ohledu na to, zda disponuje potřebným veřejnoprávním povolením. Jako vhodnější se proto jeví používat v kontextu veřejnoprávní části druhé zákona formulaci „osoby oprávněné poskytovat platební služby a vydávat elektronické peníze).

K bodům 23 a 24 [§ 5 písm. k), § 6 písm. h)]

Směrnice o platebních službách i směrnice o elektronických penězích umožňuje, aby za určitých okolností poskytovaly platební služby a vydávaly elektronické peníze i veřejnoprávní subjekty. Výkladem bylo upřesněno, že je zásadně věcí členských států, jestli tuto možnost pro své veřejnoprávní subjekty využijí nebo nikoli. Z důvodu přehlednosti se proto pouze doplňuje odkazovací ustanovení s tím, že konkrétní oprávnění veřejnoprávních subjektů k poskytování platebních služeb nebo vydávání elektronických peněz by musely založit příslušné předpisy, které upravují jejich činnost. Směrnice používají v této souvislosti termín „public authorities“ (veřejný orgán), jehož převzetí do českého legislativního textu je však problematické, protože „veřejné orgány“ nejsou právními subjekty, a proto jim nelze stanovit práva a povinnosti. Volí se proto termín „osoba veřejného práva“ ve smyslu jakákoli osoba,

která svými orgány vykonává veřejnou moc. Stejný výraz se používá již v dosavadním § 64 při výčtu osob, které mohou být účastníkem platebního systému s neodvolatelností zúčtování.

K bodům 25 a 26 (§ 8 odst. 3)

Napravuje se legislativní pochybení, které v § 8 odst. 3 písm. a) nesprávně odkazovalo na platební službu podle § 3 odst. 1 písm. f), nikoli § 3 odst. 1 písm. e). Doplňuje se podmínka, že poskytování úvěrů je zahrnuto v povolení k činnosti platebních institucí pouze tehdy, pokud úvěry nejsou poskytovány z peněžních prostředků, které byly platební instituci svěřeny k provedení platební transakce. Vzhledem k povinnosti ochrany těchto prostředků podle § 19 až 22 však tato podmínka až na výjimky fakticky platila i před touto úpravou.

K bodu 27 [§ 9 odst. 1 písm. i)]

Zdůrazňuje se, že podmínka důvěryhodnosti a způsobilosti musí být splněna u všech osob disponujících kvalifikovanou účastí. Dosavadní dikce umožňovala výklad, že stačí splnění této podmínky jen u některých z nich.

K bodu 28 [§ 9 odst. 1 písm. m)]

Zpřesňuje se odkaz na zákon přímo upravující činnost auditorů.

K bodu 29 (§ 10 odst. 1)

Formulační úprava lhůty pro vydání rozhodnutí. Směrnice o platebních službách požaduje, aby orgán dohledu měl lhůtu v délce tří měsíců od okamžiku dojití bezvadné žádosti. Stávající znění vedlo k pochybnostem, zda lhůta po odstranění vad běží znovu od začátku, nebo zda běží od okamžiku, kdy byl její běh přerušen.

K bodu 30 (§ 10 odst. 3)

Ruší se možnost České národní banky stanovit v povolení konkrétní podmínky, které musí platební instituce při své činnosti dodržovat. Možnost stanovit tyto podmínky se jeví jako rozporná s požadavkem maximální harmonizace a se skutečností, že při splnění podmínek pro udělení povolení má žadatel na udělení povolení právní nárok. Právní rámec pro jeho činnost po udělení povolení má být vymezen požadavky zákona, nikoli dodatečnými podmínkami stanovenými v povolení. To samozřejmě nebrání České národní bance, aby proti platební instituci při nedodržování podmínek zákona uplatňovala různá nápravná nebo sankční opatření, která zákon zakotvuje.

K bodu 31 (§ 11)

Rozšiřuje se zmocnění k vydání prováděcího právního předpisu tak, aby možnost stanovit formulář zahrnovala nejen žádost o povolení, ale i oznamování změn údajů obsažených v žádosti.

K bodům 32 až 35 (§ 12 odst. 1 až 3)

Nově se rozlišují případy, kdy dochází k odnětí povolení ve správním řízení a kdy k zániku povolení dochází ex lege (zrušení platební instituce, rozhodnutí o jejím úpadku, udělení jiné-

ho oprávnění, na jehož základě lze poskytovat platební služby). V uvedených případech totiž nemá smysl vést správní řízení o odnětí povolení, když všechny skutečnosti, které by mohly být předmětem tohoto řízení, jsou na jisto postaveny jiným způsobem.

V odstavci 3 se provádějí formulační změny a reaguje se na zrušení § 10 odst. 3.

K bodu 36 (§ 12 odst. 4)

Upřesňuje se, že Česká národní banka nemusí uveřejnit celé rozhodnutí o odnětí povolení, neboť to by v řadě případů mohlo být v rozporu s její povinností mlčenlivosti. Česká národní banka podle nového znění pouze informuje veřejnost o skutečnosti, že došlo k odnětí povolení nebo že povolení zanilo.

K bodům 37 a 38 (§ 13)

Formulační upřesnění reagující na změny provedené v § 12.

K bodům 39 a 40 (§ 13)

Dosavadní právní úprava stanoví, že platební instituce se i po odnětí nebo zániku povolení až do vypořádání závazků vůči uživatelům nadále považuje za platební instituci a z tohoto důvodu dodržuje povinnosti platební instituce a podléhá dohledu České národní banky. Vzhledem k tomu, že taková platební instituce již nesmí poskytovat platební služby, nejeví se takové ustanovení jako přiměřené (není např. třeba udržovat kapitálovou přiměřenost, plnit informační povinnosti apod.). Postačí, jestliže bývalá platební instituce chrání svěřené prostředky a vydává je uživatelům. Vzhledem k tomu, že taková osoba nebude nadále považována za platební instituci, je třeba v odstavci 2 stanovit, že přesto podléhá v rozsahu uvedených povinností dohledu České národní banky. Odstavec 3 stanoví, že pokračovat v poskytování platebních služeb je možné tehdy, pokud povolení k činnosti platební instituce sice bylo odňato nebo zaniklo, ale bývalá platební instituce je nadále oprávněna poskytovat platební služby na základě jiného veřejnoprávního oprávnění (bankovní licence, povolení k činnosti instituce elektronických peněz apod.). V takovém případě není třeba ani vracet peněžní prostředky uživatelům.

K bodu 41 [§ 15 odst. 2 písm. a)]

Legislativně technická změna reagující na zrušení § 10 odst. 3.

K bodu 42 (§ 15 odst. 3)

Legislativně technická změna reagující na novou strukturu § 13.

K bodům 43 až 49 (§ 23 odst. 3, § 26 odst. 4, § 28 odst. 2, § 29, § 31 odst. 1)

Formulační upřesnění.

K bodu 50 (část druhá hlava II díl 5)

Dochází ke zrušení dílu o dohledu nad činností platebních institucí, neboť ustanovení o dohledu nad všemi subjekty, které zákon reguluje, jsou nově koncentrována do samostatné části

šesté. Takový postup je žádoucí z hlediska přehlednosti zákona a omezuje nutnost častých odkazů. V původním znění zákona o platebním styku se tento postup nemohl uplatnit, protože právní úprava institucí elektronických peněz v návaznosti na evropskou směrnici odkazovala i v oblastech dohledu na právní úpravu bank. Tím, že nová směrnice o elektronických penězích přibližuje právní úpravu institucí elektronických peněz režimu platebních institucí, se nově otevírá možnost pro vyčlenění ustanovení o dohledu do samostatné části.

K bodu 51 (§ 39)

Rozšiřuje se zmocnění k vydání prováděcího právního předpisu tak, aby možnost stanovit formulář zahrnovala nejen žádost o zápis do registru, ale i oznamování změn údajů obsažených v žádosti. Analogická úprava jako v § 11.

K bodům 52 až 57 (§ 40 a 41)

V ustanoveních o zániku a zrušení registrace poskytovatele platebních služeb malého rozsahu dochází k úpravě případů, kdy dochází k zániku a zrušení registrace, analogicky s obdobnými ustanoveními týkajícími se ostatních osob, které zákon upravuje. Výslovně se upravují případy přechodu z režimu poskytovatele platebních služeb malého rozsahu do režimu platební instituce nebo instituce elektronických peněz nebo do režimu vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu. Dále se provádějí drobné formulační změny a analogické změny jako v § 12 a 13.

K bodu 58 (část druhá hlava IV)

Změny provedené v části druhé hlavě IV zákona o platebním styku představují těžiště transpozice směrnice o elektronických penězích. Vzhledem k tomu, že směrnice o elektronických penězích přibližuje právní úpravu institucí elektronických peněz právní úpravě platebních institucí, je nové znění části druhé hlavy IV formulováno maximálně podobně jako znění části druhé hlavy II. Usiluje se o to, aby stejné myšlenky byly pokud možno vyjádřeny stejnými výrazy.

Bylo zvažováno i (alespoň částečné) použití metody odkazů na právní úpravu platebních institucí. Nakonec toto řešení nebylo zvoleno, a to především z těchto důvodů: 1) Právní úprava institucí elektronických peněz se dotýká obdobných otázek jako právní úprava platebních institucí, avšak v jednotlivých případech existují rozdíly v tom, zda se u institucí elektronických peněz tato právní úprava vztahuje pouze na platební služby, přičemž pro vydávání elektronických peněz existuje autonomní právní úprava, nebo zda se tato právní úprava vztahuje jak na vydávání elektronických peněz, tak na poskytování platebních služeb (s rozlišením, zda se platební služby týkají nebo netýkají elektronických peněz). Postihnout tyto rozdíly metodou odkazů by bylo velmi obtížné. Směrnice tento problém řeší pomocí výkladových ustanovení v recitálech a rozdělením odkazů na obecné v čl. 3 a zvláštní (např. čl. 6 nebo 7), což ovšem v podmínkách české legislativní techniky stěží připadá v úvahu. 2) Metoda odkazů je již použita u právní úpravy poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu ve vztahu k právní úpravě platebních institucí (§ 44), kde se navrhuje její zachování, obdobně jako u vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu ve vztahu k právní úpravě institucí elektronických peněz (§ 58 návrhu). Další „proodkazování“ by právní úpravu jako celek učinilo velmi nepřehlednou pro adresáty.

K § 46 (základní ustanovení)

Zákon stejně jako stávající právní úprava definuje instituci elektronických peněz jako osobu oprávněnou vydávat elektronické peníze na základě povolení České národní banky.

Odstavec 2 představuje významnou změnu ve srovnání se stávající právní úpravou. Podle dosavadní právní úpravy má povolení k činnosti instituce elektronických peněz výlučnou povahu a instituce elektronických peněz může pouze vydávat elektronické peníze a provádět činnosti s tím související. Právní úprava tedy neumožňuje existenci tzv. hybridních institucí elektronických peněz (institucí, které vedle vydávání elektronických peněz a poskytování služeb s tím souvisejících vykonávají další podnikatelské činnosti). To je právem vnímáno jako závažný nedostatek, protože elektronické peníze jsou často vydávány právě proto, aby podpořily nebo z pohledu zákazníků zatraktivnily jinou podnikatelskou činnost vydavatele. Nová směrnice o elektronických penězích proto přípustné aktivity instituce elektronických peněz rozšiřuje.

Zákon vymezuje činnosti, které může instituce elektronických peněz vykonávat přímo na základě svého povolení k činnosti, aniž by k tomu potřebovala jiné veřejnoprávní oprávnění. Vedle vydávání elektronických peněz se jedná o poskytování platebních služeb (ať již se týkají vydaných elektronických peněz nebo nikoli – instituce elektronických peněz tedy může poskytovat i platební služby a v tomto smyslu v sobě povolení k činnosti instituce elektronických peněz zahrnuje povolení k činnosti platební instituce) a dále o činnosti, které souvisejí s vydáváním elektronických peněz a poskytováním platebních služeb. Za služby související s poskytováním platebních služeb lze považovat zejména služby bezprostředně zajišťující provádění platebních transakcí, služby provádění směny měn, poskytování úschovy nebo uchovávání a zpracování informací, pokud je splněna podmínka souvislosti s poskytováním platebních služeb. Ustanovení dále vymezuje podmínky, za nichž lze poskytování úvěru považovat za činnost související s vydáváním elektronických peněz a poskytováním platebních služeb. Uvedené ustanovení samozřejmě neznamená, že instituce elektronických peněz nemůže vykonávat jiné činnosti, musí si však pro jejich výkon opatřit veřejnoprávní oprávnění, pokud je toho podle příslušných právních předpisů třeba.

K § 47 a 48 (povolení k činnosti instituce elektronických peněz)

Podmínky pro udělení povolení k činnosti instituce elektronických peněz jsou stanoveny obdobně jako v případě platebních institucí. Významnější rozdíl se týká pouze požadavku na počáteční kapitál.

Povolení k činnosti uděluje Česká národní banka na základě žádosti. Pro udělení povolení k činnosti musí žadatel splňovat řadu kvalitativních i kvantitativních obezřetnostních požadavků. § 47 odst. 1 vymezuje hmotněprávní požadavky, které musí být splněny, aby mohlo být žádosti vyhověno. Ustanovení § 47 odst. 2 obsahuje zmocnění pro vydání vyhlášky, která upraví vzor tiskopisu, na němž je třeba žádost podat.

O žádosti o povolení k činnosti instituce elektronických peněz se rozhoduje ve správním řízení. § 48 odst. 1 vymezuje odchylky od obecné právní úpravy správního řízení podle správního řádu.

§ 48 odst. 2 ukládá instituci elektronických peněz oznamovací povinnost v případě změny údajů, na jejichž základě bylo povolení k činnosti uděleno. Na toto ustanovení navazuje mož-

nost České národní banky povolení odejmout v případě neplnění podmínek pro jeho udělení podle § 49 odst. 3 písm. b), případně zúžit jeho rozsah podle § 51 odst. 2 písm. b). I v případě oznamování změn je v zákoně obsaženo zmocnění pro vydání vyhlášky, která upraví vzor příslušného tiskopisu. Na rozdíl od právní úpravy platebních institucí se však některé důležité změny hlásí předem (změny týkající se kvalifikované účasti a změny metod ochrany peněžních prostředků – srov. § 52b a § 52k odst. 3).

K § 49 a 50 (odnětí povolení k činnosti instituce elektronických peněz)

V § 49 se rozlišují případy, kdy povolení k činnosti instituce elektronických peněz zaniká ex lege a kdy dochází k jeho odnětí na základě rozhodnutí České národní banky vydaného ve správním řízení. K odnětí povolení může dojít na žádost instituce elektronických peněz nebo může mít odnětí sankční charakter.

V § 50 se vymezují požadavky na činnost instituce elektronických peněz po zániku nebo odnětí povolení do vypořádání závazků vůči uživatelům nebo držitelům. V takovém případě platí obdobně pouze ustanovení pro ochranu svěřených peněžních prostředků uživatelů nebo držitelů. Tím se upouští zejména od v tomto případě neúměrně zatěžujícího požadavku udržovat průběžný kapitál. Vzhledem k tomu, že zánikem nebo odnětím povolení dochází ke ztrátě statusu instituce elektronických peněz, je třeba v odstavci 2 speciální ustanovení, které zakotvuje pravomoc dohledu České národní banky ve vztahu k povinnostem uvedeným v odstavci 1. Odstavec 3 stanoví, že prostředky uživatelů nebo držitelů není třeba vracet, pokud povolení k činnosti instituce elektronických peněz sice bylo odňato nebo zaniklo, ale bývalá instituce elektronických peněz je nadále oprávněna držet tyto prostředky na základě jiného veřejnoprávního oprávnění (bankovní licence, povolení k činnosti platební instituce, zápis do registru vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu apod.).

K § 51 a 52 (změna rozsahu povolení k činnosti instituce elektronických peněz)

Upravuje se postup při změně rozsahu povolení k činnosti instituce elektronických peněz. Tato změna rozsahu se může týkat jen povolených platebních služeb, které se netýkají elektronických peněz, a to jak jejich rozšíření, tak i jejich zúžení. V případě rozšíření se odkazuje na obdobné použití určitých ustanovení o posuzování žádosti o povolení k činnosti instituce elektronických peněz. V případě zúžení se navrhuje výslovná úprava, která při zohlednění určitých specifik vychází z právní úpravy odnětí povolení k činnosti.

K § 52a (Kapitál)

Kapitálové požadavky na instituce elektronických peněz jsou dvojího druhu. Jednak musí mít instituce elektronických peněz podle odstavce již v okamžiku udělení povolení k činnosti určitý počáteční kapitál, přičemž jeho výše je stanovena na částku 350 000 eur. Tím dochází ke značnému zmírnění požadavku, neboť dosavadní právní úprava požadovala počáteční kapitál ve výši 1 000 000 eur. Kromě toho musí instituce elektronických peněz podle odstavců 2 až 5 průběžně udržovat svůj kapitál v určité výši (tzv. kapitálová přiměřenost). Kapitálová přiměřenost má dvě složky: a) kapitálový požadavek ve vztahu k poskytování platebních služeb, které se netýkají elektronických peněz, který se vypočítá stejně jako u platebních institucí podle přístupů A, B nebo C (srov. § 39 až 42 vyhlášky č. 374/2009 Sb.); b) kapitálový požadavek ve vztahu k činnosti vydávání elektronických peněz, který se vypočítá podle speciálního přístupu (tzv. přístup D), činí 2 % průměru elektronických peněz v oběhu elektronických

peněz v oběhu. Instituce elektronických peněz musí mít vždy kapitál, který je nejméně roven součtu obou těchto požadavků.

Metoda (přístup) pro výpočet kapitálového požadavku podle přístupů A, B nebo C bude podléhat schválení České národní banky v rámci povolovacího řízení. Česká národní banka bude moci v případě změny okolností schválenou metodu i změnit, což se promítá do ustanovení § 52a odst. 3. Česká národní banka rovněž bude moci na základě posouzení řídicího a kontrolního systému instituce elektronických peněz stanovit, aby byl požadavek na kapitálovou přiměřenost snížen či zvýšen až o 20 %.

K § 52b (kvalifikovaná účast)

Na rozdíl od právní úpravy platebních institucí zakotvuje směrnice o elektronických penězích pro osoby držící kvalifikovanou účast na instituci elektronických peněz povinnost předem oznamovat orgánům dohledu určité dispozice s touto účastí. Na rozdíl od režimu bank a jiných finančních institucí se však nejedná o povinnost vyžádat si k nabytí těchto účastní nebo k dispozicím jimi předchozí souhlas.

V případě, že Česká národní banka dospěje k závěru, že v důsledku příslušné dispozice drží kvalifikovanou účast na instituci elektronických peněz osoba, která není vhodná nebo způsobilá, může jí uložit, aby v určitém rozsahu svoji účast pozbyla nebo snížila. Do splnění tohoto požadavku nelze platně vykonávat hlasovací práva spojená s touto účastí. Pokud k nabytí účasti ještě nedošlo, může Česká národní banka toto nabytí zakázat. Vedle toho zůstává zachována i možnost České národní banky zasáhnout přímo proti instituci elektronických peněz, protože držení kvalifikované účasti nevhodnou nebo nezpůsobilou osobou představuje porušení podmínek pro udělení povolení.

Směrnice o elektronických penězích dává možnost členským státům osvobodit tzv. hybridní instituce elektronických peněz od některých nebo všech povinností podle tohoto paragrafu. Jelikož je však pro instituce elektronických peněz velmi snadné, aby získala hybridní charakter (postačuje vyvíjet jinou obchodní činnost než vydávání elektronických peněz), tato možnost nebyla využita a bude aplikována jednotná právní úprava pro všechny instituce elektronických peněz.

K § 52c (Řídicí a kontrolní systém)

§ 52c stanoví rámcové požadavky na řídicí a kontrolní systém instituce elektronických peněz. Způsob plnění těchto požadavků bude dále konkretizován v prováděcím právním předpise. Směrnice o elektronických penězích otázku řídicího a kontrolního systému instituce elektronických peněz upravuje jen velmi kuse, a proto je v této oblasti prostor pro podrobnější úpravu ze strany národního zákonodárce. S drobnými upřesněními se volí obdobná úprava jako u platebních institucí a v ostatních zákonech upravujících finanční trh.

K 52d až 52g (ochrana peněžních prostředků)

Uživatelé svěřují své prostředky institucím elektronických peněz, a to buď za účelem vydání elektronických peněz, anebo za účelem provedení platební transakce, která se netýká elektronických peněz. Smyslem úpravy § 52a až 52d je předejít situacím, kdy by instituce elektronických peněz při svém podnikání prohospodařily nebo zneužily peněžní prostředky, které jim držitelé nebo uživatelé svěřili. Prostředky uživatelů nebo držitelů, jimiž instituce elektro-

nických peněz disponují, připomínají vklady, které jsou však přísně regulovány a pojištěny Fondem pojištění vkladů.

V § 52d je vyjádřena základní zásada, že peněžní prostředky svěřené instituci elektronických peněz k vydání elektronických peněz nebo k provedení platební transakce se nestávají vlastnictvím této instituce elektronických peněz. Zároveň tyto prostředky nepředstavují vklad podle zákona o bankách, a proto je instituce elektronických peněz smí přijímat, aniž by porušovala zákaz přijímání vkladů od veřejnosti (§ 1 odst. 3 zákona o bankách). Peněžní prostředky přijaté za jiným účelem než k provedení platební transakce nebo k vydání elektronických peněz však tomuto zákazu podléhají. Pro odlišení peněžních prostředků přijatých za účelem vydání elektronických peněz od vkladů se stanoví, že peněžní prostředky přijaté za účelem vydání elektronických peněz musí být za elektronické peníze neprodleně vyměněny.

§ 52e stanoví specifické požadavky na ochranu přijatých peněžních prostředků. Tyto prostředky musejí být odděleny od majetku instituce elektronických peněz a (dle výběru instituce elektronických peněz) buď vloženy na samostatný účet u banky nebo spořitelního a úvěrního družstva, nebo specifickým způsobem investovány do nízkorizikových aktiv, která stanoví prováděcí právní předpis, nebo kryty pojištěním.

V některých případech svěřují uživatelé nebo držitelé instituci elektronických peněz peněžní prostředky, aniž by bylo zřejmé, zda (případně v jakém rozsahu) budou použity na platební nebo jiné služby (typicky např. dobíjení kreditu mobilních telefonů). Pro tento případ obsahuje § 52f odst. 1 pravidlo určující, jakou část těchto prostředků je třeba specificky chránit jako prostředky určené pro platební transakce.

Častý je případ, že k vydání elektronických peněz dochází okamžitě, zatímco odpovídající peněžní prostředky jsou vydavateli převáděny pomocí karetní transakce. Vydavatel má v takovém případě již po iniciaci této transakce zaručeno, že mu peněžní prostředky budou převedeny, ovšem nemá je k dispozici okamžitě, ale teprve s časovým odstupem v závislosti na lhůtách platebního styku. Pro tento případ stanoví § 52f odst. 2, že v takovém případě peněžní prostředky podléhají pravidlům ochrany teprve od okamžiku připsání na platební účet instituce elektronických peněz, ovšem nejpozději po uplynutí pěti pracovních dnů od vydání elektronických peněz. Toto pravidlo se ovšem netýká peněžních prostředků svěřených k platební transakci, která se netýká elektronických peněz, protože ohledně těchto peněžních prostředků odkazuje směrnice o elektronických penězích na směrnicí o platebních službách, která podobné speciální ustanovení neobsahuje.

§ 52g obsahuje specifickou úpravu pro případ insolvence instituce elektronických peněz. Jedná se o analogickou úpravu jako u platebních institucí.

K § 52h a 52i (Obchodní zástupce EMI)

Směrnice o elektronických penězích zakazuje institucím elektronických peněz vydávat elektronické peníze prostřednictvím obchodních zástupců, avšak umožňuje jim, aby elektronické peníze distribuovaly prostřednictvím třetích osob, které jednají jejich jménem. Návrh zákona tyto osoby označuje jako obchodní zástupce, protože v některých ohledech mají obdobný režim jako obchodní zástupci platebních institucí podle směrnice o platebních službách (na rozdíl od nich však nepodléhají registrační proceduře, neboť obchodních zástupců distribuujících elektronické peníze může být velké množství, např. drobné obchody s potravinami, denním tiskem apod.). Vedle toho mohou instituce elektronických peněz pro svoji činnost v oblasti

platebních služeb využívat i běžné obchodní zástupce, jejichž režim je stejný jako režim obchodních zástupců platebních institucí, neboť směrnice o elektronických penězích v tomto ohledu plně odkazuje na směrnici o platebních službách.

Pokud by instituce elektronických peněz chtěla využívat kteroukoli z obou kategorií obchodních zástupců v hostitelském členském státě, musí dodržet zákonem stanovenou oznamovací proceduru (§ 52m návrhu).

K § 52j (výkon některých činností prostřednictvím jiné osoby)

V souladu s požadavky směrnice se navrhuje upravit situaci, kdy instituce elektronických peněz svěří výkon některých svých činností týkajících se poskytování platebních služeb jiné osobě (tzv. outsourcing). I tato možnost podléhá oznamovací povinnosti ze strany instituce elektronických peněz; kromě toho jsou stanoveny omezující podmínky v případě, že význam svěřené činnosti dosahuje určité intenzity z hlediska řádného plnění povinností instituce elektronických peněz.

K § 52k (informační povinnost)

Stanoví se pravidelná informační povinnost instituce elektronických peněz vůči České národní bance. Ustanovení obsahuje zmocnění k vydání vyhlášky upravující podrobnosti plnění této informační povinnosti. Na rozdíl od právní úpravy platebních institucí je instituce elektronických peněz povinna informovat Českou národní banku předem o podstatné změně opatření týkajících se ochrany peněžních prostředků; tím se reflektuje rozdílná právní úprava mezi směrnicí o elektronických penězích a směrnicí o platebních službách.

K § 52l (uchovávání dokumentů a záznamů)

V zájmu transparentního poskytování platebních služeb a vydávání elektronických peněz se instituci elektronických peněz ukládá povinnost uchovávat po dobu 5 let veškeré relevantní dokumenty a záznamy. Stejná povinnost se vztahuje také na bývalou instituci elektronických peněz a jejího právního nástupce.

K § 52m a 52n (výkon činnosti instituce elektronických peněz a zahraniční instituce elektronických peněz v hostitelském členském státě)

Harmonizace regulatorních a dohledových požadavků kladených na instituce elektronických peněz v rámci celého EHP má za následek, že povolení k činnosti instituce elektronických peněz udělené v jednom členském státě je uznáváno i v ostatních členských státech. Tento tzv. jednotný pas se však, analogicky jako u platebních institucí, týká pouze činností uvedených v povolení k činnosti instituce elektronických peněz podle § 46 odst. 2, tj. vydávání elektronických peněz, poskytování platebních služeb a souvisejících činností, nikoli dalších činností, které instituce elektronických peněz případně vykonávají na základě jiných veřejnoprávních oprávnění. Poskytování služeb v hostitelském členském státě podléhá pouze oznamovací povinnosti vůči orgánu dohledu domovského členského státu.

K § 52o (výkon činnosti zahraniční instituce elektronických peněz se sídlem v jiném než členském státě)

Na rozdíl od směrnice o platebních službách, směrnice o elektronických penězích výslovně připouští výkon činnosti poboček ze třetích států na území EHP. Záleží při tom na členském státu, zda činnost takových poboček umožní nebo nikoli. Takové pobočky však nedisponují tzv. jednotným pasem a jejich činnost se tedy omezuje pouze na území konkrétního členského státu. Česká republika je vázána řadou mezinárodních dohod, které požadují, aby s pobočkami ze třetích zemí bylo nakládáno stejně jako s domácími subjekty, a proto zákon uvedenou možnost využívá.

V § 52o se stanoví podmínky pro udělení povolení k činnosti instituce elektronických peněz ze třetích států. Pomocí odkazů se stanoví, že pro tyto instituce platí obdobně většina právní úpravy instituce elektronických peněz.

K bodům 59, 60, 65 a 77 (část druhá hlava V)

Legislativně technické změny vyplývající z úprav struktury části druhé hlavy V.

K bodům 61 a 62 (§ 53 odst. 1)

Směrnice o elektronických penězích stejně jako předchozí směrnice umožňuje členským státům, aby využily národní diskrece a zakotvily mírnější regulatorní a dohledový režim pro osoby, které vydávají elektronické peníze v omezeném rozsahu. Takové osoby potom nemusí splňovat požadavky kladené na instituce elektronických peněz. Jejich oprávnění k činnosti není však spojeno s tzv. jednotným pasem, a opravňuje tedy k vydávání elektronických peněz a poskytování platebních služeb pouze v domovském členském státě, resp. i v ostatních členských státech, pokud v nich bylo získáno příslušné povolení. Navrhovaná úprava této možnosti využívá, což se odráží v zakotvení kategorie vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu, která byla upravena již v dosavadním znění zákona.

Podle nové směrnice o elektronických penězích může být vydavatelem elektronických peněz malého rozsahu pouze právnická osoba.

K bodu 63 (§ 53 odst. 2)

Ustanovení upravuje limit pro průměr vydaných elektronických peněz v oběhu, do kterého lze vydávat elektronické peníze ve zjednodušeném režimu vydavatele elektronických peněz malého rozsahu. Byla stanovena částka 5 000 000 eur, což je maximum, které směrnice o elektronických penězích umožňuje. Stejný limit byl obsažen i v dosavadní právní úpravě. Na rozdíl od dosavadní právní úpravy však není stanoven limit pro jednotlivý platební prostředek, neboť směrnice o elektronických penězích nově ponechává na vůli členských států, zda tento limit zavedou.

K bodu 64 (§ 53 odst. 3 a 4)

Pokud vydavatel elektronických peněz malého rozsahu poskytuje platební služby, které se netýkají elektronických peněz, platí pro něho stejné limity jako po poskytovatele platebních služeb malého rozsahu. Ustanovení § 53 odst. 3 je proto obdobou § 36 odst. 2.

V § 53 odst. 4 je obsažena definice průměru elektronických peněz v oběhu. Tento pojem má význam jednak pro výpočet limitu výjimky (srov. § 53 odst. 2), jednak pro výpočet kapitálových požadavků podle prováděcích právních předpisů, které budou vydány. Průměr elektronických peněz v oběhu je definován jako výše závazků vydavatele, které vyplývají z vydaných peněz a počítá se jako aritmetický průměr hodnot ke konci každého kalendářního dne za předchozích šest měsíců. Ustanovení směrnice o elektronických penězích, které výslovně zdůrazňuje, že výsledná částka je používána po celý kalendářní měsíc, je v tomto ohledu redundantní, neboť to vyplývá z povahy věci. Rovněž není třeba výslovně uvádět, že výpočet se provádí 1. dne v měsíci, neboť ani případný výpočet v jiný den na výsledku nic nemění, pokud základem výpočtu je období předchozích kalendářních, tedy celých měsíců.

K bodu 66 a 67 (§ 54)

§ 54 odst. 1 upravuje podmínky registrace vydavatele elektronických peněz malého rozsahu. Ustanovení je formulováno analogicky jako u poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu (srov. § 37 odst. 1) s tím rozdílem, že směrnice o elektronických penězích nově umožňuje registraci pouze právnických osobám.

Získání statusu vydavatele elektronických peněz malého rozsahu je spojeno s registračním řízením u ČNB. Pokud žadatel spolu se žádostí o registraci doloží splnění zákonem stanovených podmínek, zapíše jej ČNB do registru, čímž mu vznikne oprávnění k vydávání elektronických peněz a poskytování platebních služeb. Pokud ČNB registraci odmítne z důvodu nesplnění podmínek, rozhodne o tom ve správním řízení, čímž se žadateli otevírá možnost rozkladu, případně soudního přezkumu rozhodnutí. V obdobném režimu funguje v současnosti registrace poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu nebo registrace investičních a pojišťovacích zprostředkovatelů.

K bodu 68 (§ 56 odst. 2)

Rozšiřuje se zmocnění k vydání prováděcího právního předpisu tak, aby možnost stanovit formulář zahrnovala nejen žádost o povolení, ale i oznamování změn údajů obsažených v žádosti.

K bodu 69 [§ 57 odst. 1 písm. a)]

Změna reflektuje skutečnost, že fyzické osoby již nemohou působit jako vydavatelé elektronických peněz malého rozsahu.

K bodu 70 [§ 57 odst. 1 písm. c)]

Analogicky jako u dalších subjektů podléhajících režimu zákona o platebním styku se stanoví, že udělením jiného veřejnoprávního oprávnění, na jehož základě lze vydávat elektronické peníze nebo poskytovat platební služby, registrace vydavatele elektronických peněz malého rozsahu ex lege zaniká. To neplatí v případě udělení povolení k činnosti platební instituce. Subjekty, které v omezeném rozsahu vydávají elektronické peníze, ale ve značném rozsahu poskytují platební služby, které se netýkají elektronických peněz, mohou mít zájem na souběhu obou oprávnění.

K bodům 71 až 73 (§ 57 odst. 3)

Legislativně technické změny.

K bodu 74 (§ 57 odst. 4)

Smyslem nově doplněného odstavce je umožnit přechodně činnost vydavatele elektronických peněz malého rozsahu, pokud dojde k překročení limitu pro režim výjimky – ať již pro vydávání elektronických peněz, nebo poskytování platebních služeb, které se netýkají elektronických peněz – a následný plynulý přechod do režimu instituce elektronických peněz nebo platební instituce, pokud bude uděleno příslušné povolení.

K bodům 75 a 76 (§ 58)

Dosavadní ustanovení § 58 o informační povinnosti vydavatele elektronických peněz malého rozsahu se nahrazuje, neboť ohledně této povinnosti odkazuje § 59 na právní úpravu instituce elektronických peněz.

Nový § 58 upravuje činnost vydavatele elektronických peněz malého rozsahu po zániku nebo zrušení registrace. Jedná se o analogické ustanovení jako v případě institucí elektronických peněz nebo poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu.

K bodům 78 a 79 (§ 59)

Stanoví se některé podmínky výkonu činnosti vydavatele elektronických peněz malého rozsahu, a to odkazem na relevantní ustanovení upravující činnost institucí elektronických peněz. Neodkazuje se na ustanovení týkající se přeshraničního poskytování služeb na základě tzv. jednotného pasu, které u vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu nepřipadá v úvahu, a také na ustanovení o kapitálových požadavcích, řídicím a kontrolním systému, obchodních zástupcích a výkonu provozních činností prostřednictvím jiných osob. Navíc se vydavateli elektronických peněz malého rozsahu ukládají v § 59 odst. 2 specifické povinnosti týkající se ochrany uživatelů a držitelů. Stanovení těchto povinností není v rozporu se směrnicí, neboť v tomto případě neplatí princip plné harmonizace. Jedná se o analogické ustanovení jako v případě poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu.

K bodu 80 (část třetí hlava II)

<u>K § 62 (platební systém s neodvolatelností zúčtování)</u>

V odstavci 1 byla zjednodušena definice platebního systému s neodvolatelností zúčtování a byly vypuštěny znaky jdoucí nad rámec definice systému vymezené v článku 2 písm. a) směrnice o neodvolatelnosti zúčtování. Platební systém s neodvolatelností zúčtování musí v každém okamžiku své existence mít alespoň tři kvalifikované účastníky, mezi něž zhruba řečeno patří zejména banky a obchodníci s cennými papíry, dále musí zúčtování platebních transakcí probíhat podle českého práva a na základě stanovených pravidel. Pro platnost volby českého práva pro právní vztahy mezi účastníky systému při zúčtování musí v době uzavření zakládací smlouvy alespoň jedna ze stran smlouvy patřící mezi kvalifikované účastníky mít sídlo nebo ústředí v České republice. Posledním znakem je skutečnost, že tento systém byl oznámen Českou národní bankou Evropské komisi jako platební systém, pro nějž by měla platit neodvolatelnost zúčtování.

Odpadnutí některého z definičních znaků nemá za následek, že by systém nemohl dále fungovat, ale dojde u něho ke ztrátě neodvolatelnosti zúčtování, tedy k vynětí ze zvláštního režimu v insolvenčním řízení. Jinými slovy řečeno, daný platební systém může fungovat nerušeně dále, neboť obecně provozování platebních systémů, které nejsou nahlášeny Evropské komisi, nepodléhá žádné regulaci. Nicméně z hlediska systémového rizika, které provozování těchto neregulovaných systémů může znamenat a znamená, není tento stav viděn jako zcela uspokojivý.

Na webových stránkách Evropské komise lze najít seznam těchto platebních systémů. Tento seznam má povahu čistě informativní, neboť samotná směrnice o seznamu platebních systémů nehovoří, a ani nezakládá povinnost Evropské komisi tento seznam vést. Přesto tento seznam plní významnou roli, neboť de facto (nikoliv de iure) vymezuje systémy, respektive jejich účastníky a provozovatele, požívající určité ochrany v případě insolvence některého z jejich účastníků či v případě obdobných zásahů orgánů veřejné moci.

Odstavec 2 vymezuje pojem „zahraniční platební systém s neodvolatelností zúčtování“. Jsou to platební systémy, ve kterých se vztahy při zúčtování řídí právem jiného členského státu a současně tento stát daný systém nahlásil Evropské komisi. Vzhledem k tomu, co bylo výše řečeno o povaze seznamu Evropské komise, není odkaz na tento seznam použit. Přesto v praxi nelze v podstatě postupovat jinak než nahlédnutím do tohoto seznamu při zjišťování, zda nějaký systém patří do dané kategorie.

Odstavec 3 reflektuje skutečnost, že platební systém je z právního hlediska soukromoprávním vztahem založeným smlouvou. Zakládací smlouva nemusí být totožná a zpravidla ani není s přístupovými smlouvami, které s provozovatelem systému později uzavírají noví účastníci.

K § 63 (vymezení některých pojmů)

V ustanovení § 63 jsou vymezeny základní pojmy používané v části třetí hlavě II zákona. Nově byly vymezeny např. pojmy ústřední protistrany, zúčtovatele a clearingové instituce, neboť původní definice nevystihovaly zcela přesně skutečné fungování těchto institucí. Například ústřední protistrana není prostředníkem mezi účastníky systému, nýbrž vystupuje jako protistrana původních stran kontraktu, který byl po novaci rozdělen na dva nové, tedy vystupuje jako kupující vůči prodávajícímu a jako prodávající vůči kupujícímu. Ústřední protistrana tak přebírá na sebe riziko selhání původních stran kontraktu, tzv. counterparty risk.

Pojem provozní den, k němuž je nově vztažen okamžik přijetí příkazu a vyloučení účinků prohlášení úpadku či zásahů s obdobnými účinky, byl zaveden kvůli potřebě chránit noční cykly zpracování příkazů přesahující do dalšího kalendářního dne. Jinými slovy řečeno, zúčtovací cyklus neboli provozní den začíná většinou v odpoledních hodinách jednoho dne a končí v dopoledních hodinách dalšího dne. K tomuto dennímu i nočnímu cyklu jsou pak vztaženy i další úkony související se zúčtováním příkazů, čímž se zvyšuje jistota řádného zúčtování, tedy ochrana systémů, v případě insolvence některého účastníka. Mezi jednotlivými cykly zúčtování pak vždy bývá prodleva, kdy se systém připravuje na přijetí další „várky“ příkazů. Nejde tedy o nekonečný cyklus, ale o diskrétní tedy nespojitý proces.

K § 64 (účastník platebního systému s neodvolatelností zúčtování)

V odstavci 1 jsou vymezeny subjekty, které mohou být účastníky platebního systému s neodvolatelností zúčtování. Členským státům není dána možnost tento seznam rozšířit. Důvodem je snaha chránit platební systémy, neboť každý systém je tak stabilní, jak stabilní jsou jeho účastníci. V době přijímání směrnice patřily mezi přísně regulované subjekty hlavně banky a obchodníci s cennými papíry. Osoby veřejného práva a osoby, za jejichž všechny závazky ručí de facto stát (např. bývalá ČKA), též skýtají záruku splnění všech závazků a velmi nízké pravděpodobnosti úpadku. Členské státy nicméně nepřistupují příliš rigorozně k této otázce a řada z nich umožňuje účastenství i jiným entitám, než striktně „směrnicovým“ a nechávají na pravidlech systému, jak si přes nastavená přístupová kritéria či systém řízení rizik zajistí maximální stabilitu systému. Je třeba zdůraznit, že toto ustanovení představuje pouze možnost být účastníkem, nikoliv právo být účastníkem. Záleží na přístupových kritériích toho kterého systému, jaké účastníky bude akceptovat či nikoliv.

Odstavec 2 pak pouze staví na jisto, že zde vyjmenované funkce mohou být sdílené mezi více entitami. Druhá možnost, že jeden účastník může vykonávat více zde vyjmenovaných není explicitně upravena, neboť vyplývá z obecných právních principů platných pro soukromou sféru (co není zakázáno, je dovoleno).

K § 65 (pravidla systému)

V odstavci 1 byla oproti původní koncepci, kdy pravidla systému tvořily součást smluvních ujednání mezi účastníky a jejich jakákoliv změna znamenala změnu všech smluv mezi účastníky, zvolena jiná, uživatelsky jednodušší koncepce reflektující skutečnost, že je to provozovatel systému, kdo tato pravidla vytváří, podle potřeby mění a kontroluje jejich dodržování, neboť z povahy věci by jinak těžko mohl jakýkoliv systém efektivně fungovat. Směrnice samotná stanoví pouze požadavek, aby zúčtování probíhalo podle daných pravidel a příslušný orgán členského státu se přesvědčila před nahlášením daného systému Evropské komisi, že pravidla jsou adekvátní. Směrnice již neříká nic o tom, jakým způsobem tato pravidla mají být stanovena či měněna. Ve své podstatě jde totiž o soukromoprávní vztahy mezi účastníky systému.

Ve odstavci 2 je demonstrativním výčtem uveden základní obsah těchto pravidel, podle kterých je systém provozován a prováděno zúčtování. Jedná se jen o základní maximu, zejména jsou zakotveny požadavky transpoziční jako povinnost stanovit okamžik neodvolatelnosti či přijetí příkazu nebo provozní den. Některé požadavky byly převzaty ze standardů pro Target 2 (jako požadavek na stanovení postupu při opravě chyb vzniklých při zúčtování nebo požadavek na pravidla přístupu k rizikům).

K § 66

V odstavci 1 je stanovena povinnost dodržovat pravidla systému jak provozovateli systému, který nemusí být vždy účastníkem systému, tak i ostatním účastníkům. Zákonem stanovená povinnost dodržovat pravidla systému nahrazuje souhlas s jejich dodržováním na základě smlouvy, neboť pravidla systému netvoří součást zakladatelské smlouvy ani přístupových smluv. Nicméně důsledky porušení této povinnosti jsou povahy soukromoprávní, proto byl vypuštěn relevantní správní delikt.

Odstavec 2 upravuje způsob, jímž provozovatel musí zajistit publicitu pravidel systému tak, aby se veřejnost mohla s nimi seznámit.

K § 67 (změna pravidel systému)

Pravidla systému jsou zásadní pro fungování celého systému a tím i z úhlu dohledu, proto podléhá každá jejich změna souhlasu České národní banky. V případě, že Česká národní banka nevydá rozhodnutí o rozhodnutí o žádosti o změně pravidel do jednoho měsíce od zahájení řízení, uplatní se nevyvratitelná domněnka, že souhlas byl dán.

K § 68 (neodvolatelnost příkazu k zúčtování)

V odstavci 1 je zakotvena ochrana příkazů k zúčtování zadaných do systému proti jejich jednostrannému odvolávání samotným účastníkem, který příkaz zadal, nebo k tomu ať smluvně či na základě zákona oprávněnou třetí osobou. Od okamžiku stanoveného v pravidlech systému tedy již nelze příkaz k zúčtování jednostranně odvolat a příkaz může tak postoupit do další fáze zúčtovacího cyklu. U některých systémů je možné v souladu s pravidly příkaz dvoustranně odvolat i po tomto okamžiku.

V odstavci 2 písm. a) je pak řešena situace, kdy by neodvolatelnost příkazu podle odstavce jedna mohla být prolomena například určitými pravidly insolvenčního řízení (obecně je třetí osobou v odstavci jedna myšlen i insolvenční správce), tzv. pravidlem nulté hodiny či obdobným časovým pravidlem způsobujícím automatickou neplatnost transakcí provedených před okamžikem vydání rozhodnutí o úpadku. Za tímto účelem je vymezen v pravidlech systému nejzazší okamžik, okamžik přijetí příkazu systémem (v anglickém znění možná výstižněji „moment of entry“, tedy spíše okamžik vstupu příkazu do systému), od kterého nelze technicky příkaz již ze systému „vytáhnout“, aniž by se narušil samotný proces zúčtování. Jinými slovy řečeno, po okamžiku přijetí musí být příkaz k zúčtování proveden bez ohledu na cokoliv, aby vůbec mohlo zúčtování řádně a bezpečně fungovat. Tato ochrana je zcela zásadní u clearingových systémů provádějících multilaterální netting, neboť po výpočtu čistých pozic je už původní příkaz naprosto „nedohledatelný“. Na druhou stranu by měl po vydání rozhodnutí o úpadku (nebo obdobném rozhodnutí či zásahu orgánů veřejné moci) provozovatel systému příkazy k zúčtování insolventního účastníka vyjmout, neměl by dopustit jejich přijetí systémem. Nově je chráněno zúčtování i v případě, že ho provádí propojený systém (a nikoliv „původní systém“, v němž je zadavatel příkazu účastníkem).

V tomto odstavci jsou vyňaty z režimu insolvenčního zákona i prostředky na vypořádacím účtu insolventního účastníka, kdy přednostně musí být splněny jeho závazky vyplývající z účasti v systému, totéž platí i pro poskytnuté zajištění ve prospěch účastníků systému.

V odstavci 3 je řešena situace, kdy je příkaz insolventního účastníka přijat systémem a zúčtován i po okamžiku vydání rozhodnutí o úpadku, a jsou stanoveny podmínky, kdy je zúčtování tohoto příkazu ještě tolerováno. Příkaz musí být zúčtován během provozního dne a provozovateli systému, ať „původnímu“, pokud provádí zúčtování, nebo propojenému, pokud tento druhý provede zúčtování, fakt vydání rozhodnutí o úpadku nemá být znám, a to v okamžiku neodvolatelnosti příkazu. Oproti původní úpravě SFD je tedy „ochrana“ předsazena již na okamžik neodvolatelnosti v případě, kdy systém přijme a zpracuje příkaz až po okamžiku prohlášení insolvence.

Stejná ochrana je pak nově poskytnuta i účastníkům a provozovatelům propojených systémů, stejně jako je chráněn příkaz k zúčtování, pokud je zúčtován v propojeném systému.

K § 69 (propojení systémů)

V odstavci 1 je pouze postaveno najisto, že smlouvou o vzájemném propojení nelze založit nový „supra“ systém, nýbrž že se jedná o různá aranžmá mezi dvěma systémy. Systémy mohou být propojeny různými způsoby: od jednoduchého účastenství až po sdílení vypořádacích platforem bez faktické vzájemné účasti. Stranami smlouvy o propojení mohou kromě provozovatelů být i ostatní účastníci, zákonem je pouze stanovena minimální podmínka, že v každém případě by stranami smlouvy měli být provozovatelé propojených systémů, neboť to jsou oni, kdo systém provozují a jen oni mohou provést potřebné změny vypořádacích platforem tak, aby byly kompatibilní.

V odstavci 2 je pouze jasně deklarováno, že pokud pravidla propojených systémů nejsou harmonizována zejména pokud jde o okamžik, ke kterému se příkaz považuje za jednostranně neodvolatelný, a o okamžik, ke kterému se takový příkaz považuje za přijatý systémem, platí nezávisle na sobě.

K § 70 (provozovatel)

Ustanovení definuje provozovatele platebního systému s neodvolatelností zúčtování jako osobu, které bylo k provozování systému uděleno povolení České národní banky. Udělení povolení je předpokladem pro to, aby Česká národní banka nahlásila systém Evropské komisi, čímž dojde ke splnění jednoho z definičních znaků platebního systému s neodvolatelností zúčtování. Provozovatelem systému není ten, kdo poskytuje provozovateli různé služby (outsourcing), a to ani v případě, že bude z hlediska technického celý systém provozovat.

K § 71 a 72 (povolení k provozování)

Ustanovení vymezuje podmínky pro udělení povolení k provozování systému.

Povolení k provozování uděluje Česká národní banka na základě žádosti. Podmínkou pro udělení povolení je splnění řady kvalitativních i kvantitativních požadavků. Pokud jsou tyto požadavky splněny, Česká národní banka žádosti vyhoví a povolení udělí. Návrh zákona se při formulaci těchto požadavků snaží v rámci možností používat obdobná vyjádření, jaká se používají na jiných místech zákona o platebním styku.

Na rozdíl od dosavadní právní úpravy se snižuje požadavek na počáteční kapitál z 20 000 000 eur na 125 000 eur. Vychází se z toho, že rizika, kterým je provozovatel platebního systému s neodvolatelností zúčtování vystaven mohou být tak jako tak nesrovnatelně vyšší, a proto není možné řešit je pomocí požadavku na počáteční kapitál, ale spíše vhodným systémem řízení rizik. Počáteční kapitál má z tohoto hlediska význam pouze jako určitá regulace vstupu do odvětví a pro tyto účely se výše 125 000 eur (analogická jako u platebních institucí s plným rozsahem činnosti) jeví jako dostatečná. Z komparativního hlediska lze konstatovat, že na základě srovnání deseti evropských právních úprav vyplynulo, že žádná z nich požadavek na počáteční kapitál provozovatele platebního systému nestanoví. Obdobný požadavek nebyl dosud obsažen ani v právní úpravě vypořádacích systémů v zákoně o podnikání na kapitálovém trhu.

Zásadní a hlavní koncepční změna nově navrhované právní úpravy je obsažena v § 71 odst. 2. Reflektuje velmi rychlý vývoj v oblasti zúčtování transakcí směřující jednoznačně k tvorbě nadnárodních struktur umožňujících „economy of scope and scale“ s následkem výrazného snížení nákladů na zejména přeshraniční transakce. Aby mohla Česká republika plně využít těchto pozitivních změn, je naprosto nezbytné odstranit z českého právního řádu veškeré bariéry v tomto směru a umožnit provozování platebních systémů s neodvolatelností zúčtování řídích se českým právem i mimo území ČR. V rámci EU nejde o nic neobvyklého, britský systém CLS vypořádávající obchody s měnami (dosud 17 měn z různých států světa) je provozován CLS Bank International se sídlem v New Yorku, tedy vůbec mimo území EU. I v tomto ohledu je třeba konstatovat, že ze srovnání zahraničních právních úprav vyplynulo, že požadavek na sídlo provozovatele ve státě, jímž se platební systém s neodvolatelností zúčtování řídí, nemá ve srovnávaných právních úpravách obdoby. Zahraniční právní úpravy buď otázku sídla provozovatele vůbec neregulují, nebo připouštějí sídlo na území kteréhokoli členského státu.

Sídlo provozovatele v zahraničí samozřejmě určitým způsobem modifikuje výkon dohledu nad tímto provozovatelem. K tomu lze poznamenat, že již dnes jsou k dispozici různé formy spolupráce se zahraničními orgány. Samotná směrnice v tomto směru žádné povinnosti neukládá, požaduje pouze, aby se členský stát přesvědčil před tím, než systém nahlásí Evropské komisi, že se zúčtování řídí vhodnými pravidly. Dohlížení systémů a jejich provozovatelů je čistě otázka národní volby, nevyplývá z evropské legislativy. Stejně tak je otázkou národní volby i výběr konkrétních forem dohledu. Dohled na dálku lze podle okolností provádět i nad subjekty, které mají sídlo v zahraničí. V případě, že by provozovatel nespolupracoval při výkonu dohledu, má Česká národní banka k dispozici sankci v podobě odnětí povolení a odhlášení systému u Evropské komise.

Ustanovení § 71 odst. 3 obsahuje zmocnění pro vydání vyhlášky, která upraví vzor tiskopisu, na němž je třeba žádost o povolení podat.

O žádosti o povolení k provozování platebního systému s neodvolatelností zúčtování se rozhoduje ve správním řízení, přičemž v § 72 jsou vymezeny odchylky od obecné právní úpravy správního řízení podle správního řádu. S ohledem na klíčovou roli pravidel systému bude v rozhodnutí správního orgánu obsažen samostatný výrok o jejich schválení. Provozovatel má povinnost nahlásit správnímu orgánu jakoukoliv změnu údajů, na jejichž základě mu bylo uděleno povolení k provozování systému. V případě neplnění této povinnosti může být provozovateli povolení odňato na základě § 73 odst. 3 písm. a).

<u>K § 73 a 73a (zánik a odnětí povolení k provozování platebního systému s neodvolatelností zúčtování)</u>

V § 73 se rozlišují případy, kdy povolení k provozování platebního systému s neodvolatelností zúčtování zaniká ex lege a kdy dochází k jeho odnětí na základě rozhodnutí České národní banky vydaného ve správním řízení. K odnětí povolení může dojít na žádost provozovatele nebo může mít odnětí sankční charakter.

Při zániku nebo odnětí povolení může ještě dojít ke zúčtování příkazů přijatých před zánikem nebo odnětím povolení. Do té doby se bývalý provozovatel i nadále považuje za provozovatele. Česká národní banka může platební systém odhlásit u Evropské komise teprve po provedení tohoto zúčtování. Bývalý provozovatel má vůči účastníkům informační povinnost ohled-

ně toho, že systém ztratil výhodu neodvolatelnosti. Nic však nebrání v dalším provozu systému, ovšem bez výhody neodvolatelnosti.

K § 73b až 73d

Stanovené informační povinnosti účastníka systému vůči provozovateli systému, provozovatele systému vůči účastníkům systému a provozovateli propojeného systému, provozovatele systému vůči správnímu orgánu a účastníka zahraničního systému vůči správnímu orgánu slouží ke zvýšení efektivity dohledu, ke zvýšení právní jistoty subjektů zainteresovaných v systému a ke snížení míry systémového rizika. Pro stanovení rozsahu informací, které provozovatel předává České národní bance pro účely výkonu dohledu, se navrhuje zákonné zmocnění k vydání vyhlášky. Obdobný model funguje v oblasti vypořádacích systémů s neodvolatelností vypořádání podle zákona o podnikání na kapitálovém trhu.

Pokud jde o § 73c a § 73d písm. a), postačí běžný právní zájem osoby na informovanosti o systému a o jeho pravidlech, není třeba dokládat „naléhavý právní zájem“.

K § 73e a 73f (oznamovací povinnost soudu a jiného orgánu veřejné moci, oznamovací povinnost České národní banky)

Oznamovací povinnosti zakotvené v § 73e a 73f odst. 3 a 4 se uplatní v případě insolvence účastníka systému. Soud nebo jiný orgán vyrozumí Českou národní banku, která následně vyrozumí provozovatele systému, nebo v případě účastníka zahraničního systému příslušný orgán jiného členského státu.

§ 73f odst. 1 a 2 upravuje způsob notifikace systému Evropské komisi. Vedle systémů, jejichž provozovatelům udělila povolení, může Česká národní banka notifikovat Evropské komisi i systém mezibankovního platebního styku, který provozuje podle zákona o České národní bance.

K bodu 81 (§ 75 odst. 1)

Ustanovení výslovně zakotvuje skutečnost, která byla až dosud nepřímo dovozována ze smyslu právní úpravy a z § 55 odst. 1 občanského zákoníku pomocí argumentace a contrario.

K bodu 82 (§ 76 odst. 4)

Ustanovení se zpřesňuje a pro lepší přehlednost nově strukturuje.

K bodu 83 [**§ 84 písm. f)**]

Ustanovení reaguje na zavedení povinnosti ochrany peněžních prostředků u institucí elektronických peněz analogicky jako u platebních institucí.

K bodu 84 [**§ 85 písm. f)**]

Formulační změna.

K bodům 85, 103 až 106, 109, 111 až 116 (§ 89, § 103 odst. 1, § 104 odst. 2, § 106 odst. 3, § 107 odst. 2, § 113, § 117 odst. 6, § 118)

Formulační upřesnění související s novým rozdělením jednotlivých způsobů iniciace platební transakce podle § 3 odst. 1 písm. c) a s důsledným používáním výrazu „platební příkaz“ v souvislosti s iniciací platební transakce.

K bodu 86 (§ 93 odst. 1)

Legislativně technická změna, která v souladu se směrnicí o platebních službách upřesňuje formulaci o poskytování předsmluvních informací v případě platebních prostředků pro drobné platby.

K bodu 87 (§ 93 odst. 3)

Doplňuje se ustanovení, které bylo obsaženo ve vládním návrhu zákona o platebním styku a které bylo v průběhu projednávání v Poslanecké sněmovně administrativním pochybením vypuštěno. Cílem ustanovení je neukládat povinnost zpřístupnit informace o platebních transakcích u anonymních platebních prostředků pro drobné platby a v případech, kdy poskytnutí takových informací není technicky možné.

K bodu 88 (§ 94 odst. 1)

Formulační upřesnění, které lépe vystihuje požadavek směrnice o platebních službách a odstraňuje možné výkladové nejasnosti.

K bodům 89 až 91 (§ 94 odst. 2)

Formulační upřesnění, které výslovně stanoví, že možnost odchýlit se v případě platebních prostředků pro drobné platby platí nejen v případech podle § 94 odst. 1, ale i podle § 94 odst. 2.

K bodům 92 až 102 (§ 101 a § 102)

Reaguje se na to, že v § 1 písm. d) byla zavedena legislativní zkratka „vydavatel“ pro vydavatele elektronických peněz a „držitel“ pro držitele elektronických peněz. Z tohoto důvodu není možné nadále používat legislativní zkratku „vydavatel platebního prostředku“ ani „držitel platebního prostředku“. Navrhuje se proto použití obecnějších výrazů „poskytovatel“ a „uživatel“, neboť vydavatel platebního prostředku je vždy zároveň poskytovatelem platebních služeb a držitel platebního prostředku je vždy zároveň uživatelem platebních služeb. K věcným změnám uvedených ustanovení nedochází.

K bodům 107 a 108 (§ 105 odst. 1)

Reakce na pochybnosti, které se objevily v praxi ohledně vzájemného vztahu mezi instituty přijetí a odmítnutí platebního příkazu.

K bodu 110

Vypuštění nadbytečného ustanovení.

K bodu 117 (část čtvrtá hlava II)

Nová směrnice o elektronických penězích významně rozšiřuje a zpřesňuje pravidla pro zpětnou výměnu elektronických peněz. Tato pravidla jsou transponována do části čtvrté zákona, jejíž hlava druhá se věnuje soukromoprávním aspektům vydávání elektronických peněz. Uvedená ustanovení se aplikují na všechny vydavatele elektronických peněz, tedy i na subjekty, které jsou regulovány jinými zákony (banky nebo spořitelní a úvěrní družstva apod.), nebo které nelegálně vydávají elektronické peníze bez příslušného veřejnoprávního oprávnění.

K § 124 (smlouva o vydání elektronických peněz)

Odstavec 1 zdůrazňuje, že k vydání elektronických peněz dochází na základě smluvního vztahu mezi vydavatelem a držitelem. Smlouva o vydání elektronických peněz je zpravidla spojena se smlouvou o platebních službách, protože elektronické peníze pojmově předpokládají možnost provádění platebních transakcí. Proto je na tuto smlouvu třeba aplikovat také ustanovení části čtvrté hlavy I o smlouvě o platebních službách.

V odstavci 2 je vyjádřena zásada vydávání elektronických peněz proti přijetí peněžních prostředků ve výši odpovídající jmenovité hodnotě vydávaných elektronických peněz, tzv. at par value.

Podle odstavce 3 nesmí vydavatel poskytovat držiteli úroky ani jiné výhody závislé na délce doby, po kterou držitel elektronické peníze drží. Jedná se o důležité ustanovení, které zdůrazňuje funkci elektronických peněz jako prostředku placení, a nikoli jako předmětu uchování hodnoty a má za cíl jasně odlišit elektronické peníze od dlouhodobých vkladů (které jsou i nadále vyhrazeny pouze bankám a spořitelním a úvěrním družstvům). Poskytování jiných výhod, které nemotivují k držení elektronických peněz v závislosti na čase, však vyloučeno není.

K § 124a až 124c (zpětná výměna)

Zpětná výměna patří k základním soukromoprávním institutům spojeným s vydáváním elektronických peněz. Možnost požadovat kdykoli zpětnou výměnu je zárukou, která má podpořit důvěru držitelů v elektronické peníze. Nová úprava garantuje zpětnou výměnu celé částky elektronických peněz. Vydavatelé již nemohou stanovit minimální vyměnitelnou částku (dosavadní právní úprava tuto možnost omezovala hranicí 10 eur).

Zpětná výměna je v zásadě zdarma (výjimky jsou uvedeny v § 124b odst. 3), na požádání držitele, a je možná kdykoli (časové určení „kdykoli“ je však i zde třeba vykládat s ohledem na zvyklosti obchodního styku a občanského života).

§ 124a odst. 4 obsahuje speciální ustanovení, podle něhož se počátek běhu promlčecí doby u práva na zpětnou výměnu odkládá až k okamžiku zániku právního vztahu ze smlouvy o vydání elektronických peněz. Jde o analogickou konstrukci, která je známa např. u smlouvy o běžném nebo vkladovém účtu (srov. § 396 obchodního zákoníku).

Podle § 124b odst. 3 je ve zvláštních případech možné požadovat za provedení zpětné výměny poplatek přiměřený nákladům, a to v případě, že to bylo mezi vydavatelem a držitelem dohodnuto a že:

1) držitel požádá o zpětnou výměnu v době trvání smlouvy o vydání elektronických peněz, nebo
2) držitel požádá o zpětnou výměnu více než jeden rok po konci smlouvy o vydání elektronických peněz, nebo
3) držitel vypoví smlouvu o vydání elektronických peněz, která byla uzavřena na dobu určitou.

§ 124c stanoví, že osoby, které přijímají elektronické peníze a nejsou spotřebiteli (zpravidla obchodníci, kterým je elektronickými penězi placeno) nemají garantováno právo na zpětnou výměnu v rozsahu § 124a a V případě podnikatele záleží na dohodě stran a zákonné podmínky na zpětnou výměnu se nepoužijí.

K bodům 118 až 126 (§ 125)

Změny ve správních deliktech platební instituce a poskytovatele platebních služeb malého rozsahu reagují na změny ve vymezení primárních povinností v odpovídajících ustanoveních části druhé hlavy II a III zákona. Kromě toho dochází k drobným formulačním upřesněním a nápravám určitých legislativně technických nedostatků.

K bodu 127 (§ 126)

Změny ve správních deliktech instituce elektronických peněz reagují na změny ve vymezení primárních povinností v odpovídajících ustanoveních části druhé hlavy IV zákona. Do ustanovení jsou nově zahrnuty i správní delikty vydavatelů elektronických peněz malého rozsahu, protože obsah primárních povinností se u obou kategorií částečně překrývá. Volí se obdobná legislativní technika jako v případě platebních institucí a poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu.

K bodu 128 (§ 127)

Ustanovení se ruší, neboť jeho obsah se přesouvá do § 126.

K bodu 129 (§ 129)

Změny ve správních deliktech provozovatele a účastníka platebního systému s neodvolatelností zúčtování reagují na změny ve vymezení primárních povinností v odpovídajících ustanoveních části třetí hlavy II zákona.

K bodům 130 až 134 (§ 130)

Rozsáhlejší změny zaznamenává vymezení správních deliktů poskytovatele. Stávající právní úprava vymezuje skutkové podstaty správních deliktů tak, že i jen jednotlivé porušení právní povinnosti představuje naplnění skutkové podstaty správního deliktu. To se zdá být nepřiměřeně přísné, zejména uvážíme-li, že povinnosti poskytovatele jsou soukromoprávní povahy a že při provádění platebních transakcí denně dochází k velkému množství nejrůznějších úkonů, při nichž k určitému procentu pochybení z povahy věci nutně dochází vždy. Kromě toho stávající přístup odporuje zásadě subsidiarity trestní represe (která platí i pro oblast trestání správního), podle níž má trestní postih ve vztahu k soukromoprávním možnostem nápravy fungovat jako skutečná *ultima ratio.* Cílem zákonodárce by nemělo být trestat ojedinělá po-

chybení, ale pochybení, ke kterým dochází opakovaně, ve větším rozsahu, např. z důvodu nesprávného nastavení vnitřních systémů.

Proto se navrhuje, aby skutkové podstaty správních deliktů poskytovatele podle § 130 byly formulovány tak, že se jedná o správní delikty hromadné. Teorie trestního i správního práva vymezuje hromadné delikty jako delikty, u kterých se vyžaduje mnohost útoků, která teprve ve svém souhrnu zakládá trestní odpovědnost (jako příklad srov. trestný čin nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 3 tr. zák. – „kdo hromadí, vyrábí nebo sobě nebo jinému opatřuje“ nebo trestný čin přisvojení pravomoci úřadu podle § 328 alinea 1 tr. zák. – „kdo neoprávněně vykonává“). Skutečnost, že se jedná o správní delikt hromadný je třeba vyjádřit při formulaci objektivní stránky skutkové podstaty, zpravidla pomocí slovesa v nedokonavém vidu.

Tato změna ve vymezení správních deliktů poskytovatele samozřejmě nic nemění na tom, že uživatel má i v případě jednotlivého porušení povinnosti poskytovatelem možnost obrátit se na Českou národní banku se stížností nebo předložit spor finančnímu arbitrovi. Stejně tak zůstávají nedotčeny soukromoprávní možnosti nápravy.

K bodům 135 a 136 (§ 131)

Změny ve správních deliktech vydavatele reagují na změny ve vymezení primárních povinností v odpovídajících ustanovení části čtvrté hlavy II zákona. Správní delikty jsou i zde formulovány jako hromadné, s výjimkou neprovedení zpětné výměny, která představuje natolik zásadní povinnost, že je třeba stíhat i ojedinělé pochybení.

K bodům 137 až 149 (§ 132 a 134)

V § 132 se přidává nový správní delikt spočívající v nesplnění oznamovací povinnosti právnické osoby, která drží kvalifikovanou účast na instituci elektronických peněz. Obdobná změna se provádí u přestupků podle § 134 ohledně fyzických osob. Kromě toho dochází v obou ustanoveních k legislativně technickým a formulačním změnám.

K bodu 150 (§ 135 odst. 4)

Vypouští se věta o rozdělení pravomoci k projednání správních deliktů mezi Českou národní bankou a zahraničními orgány dohledu. Vzhledem k tomu, že ustanovení se nemusí nutně týkat jen správních deliktů, ale má obecnější platnost, přesouvá se do nově vytvořené části šesté o dohledu (§ 135a odst. 2).

K bodu 151 (část šestá)

Sjednocuje se právní úprava dohledu nad subjekty, které podléhají zákonu o platebním styku, do samostatné části zákona – nové části šesté. Takový postup je žádoucí z hlediska přehlednosti zákona a omezuje nutnost častých odkazů. V původním znění zákona o platebním styku se tento postup nemohl uplatnit, protože právní úprava institucí elektronických peněz v návaznosti na evropskou směrnici odkazovala i v oblastech dohledu na právní úpravu bank. Tím, že nová směrnice o elektronických penězích přibližuje právní úpravu institucí elektronických peněz režimu platebních institucí, se nově otevírá možnost pro vyčlenění ustanovení o dohledu do samostatné části. K věcným změnám dochází minimálně, přebírá se zejména právní úprava z dosavadních § 32 až 35, na kterou odkazovaly i ostatní hlavy části druhé zá-

kona. Kromě toho se do této části nově zařazují i dosavadní ustanovení § 137, 138 a 140, která rovněž řeší problematiku týkající se výkonu dohledu.

K bodům 148 a 149 (§ 136)

V ustanovení o vedení seznamů a registrů se nově upravuje také vedení seznamu platebních systémů s neodvolatelností zúčtování a seznam tuzemských účastníků zahraničního platebního systému s neodvolatelností zúčtování. V návaznosti na to se blíže vymezuje obsah těchto seznamů.

K bodu 154 (§ 136a až 138 a § 140)

Zrušení ustanovení, jejichž obsah byl přesunut do nové části šesté.

K bodu 155 (§ 142)

S odkazem na změny v jednotlivých ustanoveních zákona se upravuje zmocnění České národní banky k vydání prováděcích vyhlášek.

K čl. II (Přechodná ustanovení)

Článek II obsahuje přechodná ustanovení k novele zákona o platebním styku. Stávající instituce elektronických peněz mohou pokračovat v činnosti na základě svého dosavadního povolení do 30. října 2011. V této lhůtě musí požádat o nové povolení. V řízení o žádosti o udělení nového povolení je samozřejmě možno využít podkladů, které již má Česká národní banka k dispozici z předchozích řízení a není třeba dokazovat skutečnosti, které jsou jí známy z její úřední činnosti. Vzhledem k nízkému počtu stávajících institucí elektronických peněz nebude tento proces představovat přílišnou administrativní zátěž.

Obdobná konstrukce platí pro stávající vydavatele elektronických peněz malého rozsahu, pouze s tím rozdílem, že lhůta přechodného období trvá 1 rok, tedy do 30. dubna 2012.

V oblasti platebních systémů s neodvolatelností zúčtování se stanoví, že právní instituty podle dosavadní právní úpravy se považují za odpovídající právní instituty podle nové právní úpravy. Provozovatel systému má lhůtu 3 měsíce od nabytí účinnosti, aby se nové právní úpravě přizpůsobil. Do té doby dodržuje její požadavky pouze přiměřeně.

K čl. III

Vzhledem k tomu, že se v zákoně o platebním styku novelizují celé rozsáhlé pasáže, navrhuje se zmocnit předsedu vlády k vyhlášení úplného znění tohoto zákona ve Sbírce zákonů.

K části druhé: Změna zákona o podnikání na kapitálovém trhu

K čl. IV

K bodům 1 a 2 (§ 1)

V poznámce pod čarou č. 1 se aktualizuje odkaz na směrnice, které jsou transponovány v zákoně o podnikání na kapitálovém trhu.

K bodu 3 [§ 2 odst. 3 písm. d)]

Upřesňuje se, že tam, kde zákon používá obecný výraz „vypořádací systém“, myslí se tím i vypořádací systém s neodvolatelností vypořádání.

K bodům 4 až 7 (§ 2a odst. 1, § 8, § 10b odst. 3)

Změna v souvislosti s tím, že instituce elektronických peněz přestaly podléhat režimu úvěrových institucí.

K bodu 7 (část sedmá)

K § 82 (vypořádací systém s neodvolatelností vypořádání)

V odstavci 1 byla zjednodušena definice vypořádacího systému s neodvolatelností vypořádání a byly vypuštěny znaky jdoucí nad rámec definice systému vymezené v článku 2 písm. a) směrnice o neodvolatelnosti zúčtování. Vypořádací systém s neodvolatelností vypořádání musí v každém okamžiku své existence mít alespoň tři kvalifikované účastníky, mezi něž zhruba řečeno patří zejména banky a obchodníci s cennými papíry, dále musí vypořádání obchodů s cennými papíry probíhat podle českého práva a na základě stanovených pravidel. Pro platnost volby českého práva pro právní vztahy mezi účastníky systému při vypořádání musí v době uzavření zakládací smlouvy alespoň jedna ze stran smlouvy patřící mezi kvalifikované účastníky mít sídlo nebo ústředí v České republice. Posledním znakem je skutečnost, že tento systém byl oznámen Českou národní bankou Evropské komisi jako vypořádací systém, pro nějž by měla platit neodvolatelnost vypořádání.

Odpadnutí některého z definičních znaků nemá za následek, že by systém nemohl dále fungovat, ale dojde u něho ke ztrátě neodvolatelnosti vypořádání, tedy k vynětí ze zvláštního režimu v insolvenčním řízení. Jinými slovy řečeno, daný vypořádací systém může fungovat nerušeně dále, neboť obecně provozování vypořádacích systémů, které nejsou nahlášeny Evropské komisi, nepodléhají žádné regulaci. Nicméně z hlediska systémového rizika, které provozování těchto neregulovaných systémů může znamenat a znamená, není tento stav viděn jako zcela uspokojivý.

Na webových stránkách Evropské komise lze najít seznam těchto vypořádacích systémů. Tento seznam má povahu čistě informativní, neboť samotná směrnice o seznamu vypořádacích systémů nehovoří ani nezakládá povinnost Evropské komisi tento seznam vést. Přesto tento seznam plní významnou roli, neboť vlastně de facto (nikoliv de iure) vymezuje systémy, respektive jejich účastníky a provozovatele, požívající určité ochrany v případě insolvence některého z jejich účastníků či v případě obdobných zásahů veřejné moci.

Odstavec 2 vymezuje pojem „zahraniční vypořádací systém s neodvolatelností vypořádání“. Jsou to vypořádací systémy, ve kterých se vztahy při vypořádání řídí právem jiného členského státu a současně tento stát daný systém nahlásil Evropské komisi. Vzhledem k výše řečenému o povaze seznamu Evropské komise, není odkaz na tento seznam použit. Nicméně v praxi nelze v podstatě postupovat jinak než nahlédnutím do tohoto seznamu při zjišťování, zda nějaký systém patří do dané kategorie.

Odstavec 3 reflektuje skutečnost, že vypořádací systém je z právního hlediska soukromoprávním vztahem založeným smlouvou. Zakládací smlouva nemusí být totožná a zpravidla ani není s přístupovými smlouvami, které s provozovatelem systému později uzavírají noví účastníci.

K § 83 (vymezení některých pojmů)

V ustanovení § 83 jsou vymezeny základní pojmy používané v části sedmé zákona. Nově byly vymezeny např. pojmy ústřední protistrany, zúčtovatele a clearingové instituce, neboť původní definice nevystihovaly zcela přesně skutečné fungování těchto institucí. Například ústřední protistrana není prostředníkem mezi účastníky systému, nýbrž vystupuje jako protistrana původních stran kontraktu, který byl po novaci rozdělen na dva nové, tedy vystupuje jako kupující vůči prodávajícímu a jako prodávající vůči kupujícímu. Ústřední protistrana tak přebírá na sebe riziko selhání původních stran kontraktu, tzv. counterparty risk.

Pojem provozní den, k němuž je nově vztažen okamžik přijetí příkazu a vyloučení účinků prohlášení úpadku či zásahů s obdobnými účinky, byl zaveden kvůli potřebě chránit noční cykly zpracování příkazů přesahující do dalšího kalendářního dne. Jinými slovy řečeno, zúčtovací cyklus neboli provozní den začíná většinou v odpoledních hodinách jednoho dne a končí v dopoledních hodinách dalšího dne. K tomuto dennímu i nočnímu cyklu jsou pak vztaženy i další úkony související se zúčtováním příkazů, čímž se zvyšuje jistota řádného zúčtování, tedy ochrana systémů, v případě insolvence některého účastníka. Mezi jednotlivými cykly zúčtování pak vždy bývá prodleva, kdy se systém připravuje na přijetí další „várky“ příkazů. Nejde tedy o nekonečný cyklus, ale o diskrétní tedy nespojitý proces.

K § 84 (účastník vypořádacího systému neodvolatelností vypořádání)

V odstavci 1 jsou vymezeny subjekty, které mohou být účastníky vypořádacího systému s neodvolatelností vypořádání. Členským státům je dána možnost tento seznam rozšířit o další entity, pokud je to důvodné z hlediska systémového rizika. Jako účastník systému je nejen daný subjekt lépe chráněn, ale jsou i lépe chráněni ostatní účastníci vypořádání. Důvodem je snaha chránit vypořádací systémy před problémy v případě úpadku společnosti vypořádávající velké množství obchodů s investičními nástroji, která ale nepatří do kategorie účastníků vymezené v článku 2 písm. b) směrnice. V současné době se typicky může jednat o investiční společnosti, které mají povoleno dělat správu cenných papírů na komerční bázi, stejně jako to dělají obchodníci s cennými papíry. Tato možnost byla využita a byla zavedena nová kategorie účastníků v písmeni m). Dále mezi účastníky patří osoby veřejného práva a osoby, za jejichž všechny závazky ručí de facto stát (např. bývalá ČKA). Je třeba zdůraznit, že toto ustanovení představuje pouze možnost být účastníkem, nikoliv právo být účastníkem. Záleží na přístupových kritériích toho kterého systému, jaké účastníky bude akceptovat či nikoliv.

Odstavec 2 pak pouze staví na jisto, že zde vyjmenované funkce mohou být sdílené mezi více entitami. Druhá možnost, že jeden účastník může vykonávat více zde vyjmenovaných není

explicitně upravena, neboť vyplývá z obecných právních principů platných pro soukromou sféru (co není zakázáno, je dovoleno).

K § 85 (pravidla systému)

V odstavci 1 byla oproti původní koncepci, kdy pravidla systému tvořily součást smluvních ujednání mezi účastníky a jejich jakákoliv změna znamenala změnu všech smluv mezi účastníky, zvolena jiná, uživatelsky jednodušší koncepce reflektující skutečnost, že je to provozovatel systému, kdo tato pravidla vytváří, podle potřeby mění a kontroluje jejich dodržování, neboť z povahy věci by jinak těžko mohl jakýkoliv systém efektivně fungovat. Směrnice samotná stanoví pouze požadavek, aby vypořádání probíhalo podle daných pravidel a příslušný orgán členského státu se přesvědčila před nahlášením daného systému Evropské komisi, že pravidla jsou adekvátní. Směrnice již neříká nic o tom, jakým způsobem tato pravidla mají být stanovena či měněna. Ve své podstatě jde totiž o soukromoprávní vztahy mezi účastníky systému.

V odstavci 2 je demonstrativním výčtem uveden základní obsah těchto pravidel, podle kterých je systém provozován a prováděno vypořádání. Jedná se jen o základní maximu, zejména jsou zakotveny požadavky transpoziční jako povinnost stanovit okamžik neodvolatelnosti či přijetí příkazu nebo provozní den. Některé požadavky byly převzaty ze standardů pro Target 2 jako požadavek na stanovení postupu při opravě chyb vzniklých při zúčtování nebo požadavek na pravidla přístupu k rizikům.

K § 86

V odstavci 1 je stanovena povinnost dodržovat pravidla systému jak provozovateli systému, který nemusí být vždy účastníkem systému, tak i ostatním účastníkům. Zákonem stanovená povinnost dodržovat pravidla systému nahrazuje souhlas s jejich dodržováním na základě smlouvy, neboť pravidla systému netvoří součást zakladatelské smlouvy ani přístupových smluv. Nicméně důsledky porušení této povinnosti jsou povahy soukromoprávní, proto byl vypuštěn relevantní správní delikt.

Odstavec 2 je transpoziční ustanovení směrnice 2004/39/ES o trzích finančních nástrojů, cílem ustanovení je podpořit konkurenci mezi vypořádacími systémy a zamezit nedůvodné diskriminaci ohledně možných účastníků.

Odstavec 3 upravuje způsob, jímž provozovatel musí zajistit publicitu pravidel systému tak, aby se veřejnost mohla s nimi seznámit.

K § 87 (změna pravidel systému)

Pravidla systému jsou zásadní pro fungování celého systému a tím i z úhlu dohledu, proto podléhá každá jejich změna souhlasu České národní banky. V případě, že Česká národní banka nevydá rozhodnutí o rozhodnutí o žádosti o změně pravidel do jednoho měsíce od zahájení řízení, uplatní se nevyvratitelná domněnka, že souhlas byl dán.

K § 88 (neodvolatelnost příkazu k vypořádání)

V odstavci 1 je zakotvena ochrana příkazů k vypořádání zadaných do systému proti jejich jednostrannému odvolávání samotným účastníkem, který příkaz zadal, nebo k tomu ať smluv-

ně či na základě zákona oprávněnou třetí osobou. Od okamžiku stanoveného v pravidlech systému tedy již nelze příkaz k zúčtování jednostranně odvolat a příkaz může tak postoupit do další fáze vypořádacího cyklu. U některých systémů je možné v souladu s pravidly příkaz dvoustranně odvolat i po tomto okamžiku.

V odstavci 2 písm. c) je pak řešena situace, kdy by neodvolatelnost příkazu podle odstavce jedna mohla být prolomena například určitými pravidly insolvenčního řízení, tzv. pravidlem nulté hodiny či obdobným časovým pravidlem způsobujícím automatickou neplatnost transakcí provedených před okamžikem vydání rozhodnutí o úpadku. Za tímto účelem je vymezen v pravidlech systému nejzazší okamžik, okamžik přijetí příkazu systémem (v anglickém znění možná výstižněji „moment of entry“, tedy spíše okamžik vstupu příkazu do systému), od kterého nelze technicky příkaz již ze systému „vytáhnout“, aniž by se narušil samotný proces vypořádání. Většinou se například jedná o okamžik, kdy je v souladu s příkazem debetován daný účet. Po okamžiku přijetí musí být příkaz k zúčtování proveden bez ohledu na cokoliv, aby vůbec mohlo vypořádání řádně a bezpečně fungovat. Tato ochrana je zcela zásadní u clearingových systémů provádějících multilaterální netting, neboť po výpočtu čistých pozic je už původní příkaz naprosto „nedohledatelný“. Na druhou stranu by měl po vydání rozhodnutí o úpadku (nebo obdobném rozhodnutí či zásahu orgánů veřejné moci) provozovatel systému příkazy k vypořádání insolventního účastníka vyjmout, neměl by dopustit jejich přijetí systémem.

V tomto odstavci jsou vyňaty z režimu insolvenčního zákona i prostředky na vypořádacím účtu insolventního účastníka, kdy přednostně musí být splněny jeho závazky vyplývající z účasti v systému, totéž platí i pro poskytnuté zajištění ve prospěch účastníků systému.

V odstavci 3 je řešena situace, kdy je příkaz insolventního účastníka přijat systémem a vypořádán i po okamžiku vydání rozhodnutí o úpadku, a jsou stanoveny podmínky, kdy je vypořádání tohoto příkazu ještě tolerováno. Příkaz musí být vypořádán během provozního dne a provozovateli systému, ať „původnímu“, pokud provádí vypořádání on, nebo propojenému, pokud tento druhý provede vypořádání, fakt vydání rozhodnutí o úpadku nemá být znám, a to v okamžiku neodvolatelnosti příkazu. Oproti původní úpravě SFD je tedy „ochrana“ předsazena již na okamžik neodvolatelnosti v případě, kdy systém přijme a zpracuje příkaz až po okamžiku prohlášení insolvence.

Stejná ochrana je pak nově poskytnuta i účastníkům a provozovatelům propojených systémů, stejně jako je chráněn příkaz k vypořádání, pokud je vypořádáván v propojeném systému.

K § 89 (propojení systémů)

V odstavci 1 je pouze postaveno najisto, že smlouvou o vzájemném propojení nelze založit nový „supra“ systém, nýbrž že se jedná o různá aranžmá mezi dvěma systémy. Systémy mohou být propojeny různými způsoby: od jednoduchého účastenství až po sdílení vypořádacích platforem bez faktické vzájemné účasti. Stranami smlouvy o propojení mohou kromě provozovatelů být i ostatní účastníci, zákonem je pouze stanoven minimální podmínka, že v každém případě by stranami smlouvy měli být provozovatelé propojených systémů, neboť to jsou oni, kdo systém provozují a jen oni mohou provést potřebné změny vypořádacích platforem tak, aby byly kompatibilní.

V odstavci 2 je pouze jasně deklarováno, že pokud pravidla propojených systémů nejsou harmonizována zejména pokud jde o okamžik, ke kterému se příkaz považuje za neodvolatelný,

a o okamžik, ke kterému se takový příkaz považuje za jednostranně přijatý systémem, platí nezávisle na sobě.

K § 90 (provozovatel)

Odstavec 1 definuje provozovatele vypořádacího systému s neodvolatelností vypořádání jako osobu, které bylo k provozování systému uděleno povolení České národní banky. Udělení povolení je předpokladem pro to, aby Česká národní banka nahlásila systém Evropské komisi, čímž dojde ke splnění jednoho z definičních znaků vypořádacího systému s neodvolatelností vypořádání. Provozovatelem systému není ten, kdo poskytuje provozovateli různé služby (outsourcing), a to ani v případě, že bude z hlediska technického celý systém provozoval.

Odstavce 2 až 4 přebírají ustanovení obsažená ve stávající právní úpravě.

K § 90a a 90b (povolení k provozování)

Ustanovení vymezuje podmínky pro udělení povolení k provozování systému.

Povolení k provozování uděluje Česká národní banka na základě žádosti. Podmínkou pro udělení povolení je splnění řady kvalitativních i kvantitativních požadavků. Pokud jsou tyto požadavky splněny, Česká národní banka žádosti vyhoví a povolení udělí. Návrh zákona se při formulaci těchto požadavků snaží v rámci možností používat obdobná vyjádření, jaká se používají na jiných místech zákona o podnikání na kapitálovém trhu.

Na rozdíl od stávající úpravy se stanoví požadavek na počáteční kapitál ve výši odpovídající 125 000 eur. Toto ustanovení nemá za prvoplánový cíl řešit rizika, jimž může být provozovatel vystaven, ale představuje spíše určitou regulaci vstupu do odvětví.

Zásadní a hlavní koncepční změna nově navrhované právní úpravy je obsažena v § 90a odst. 2. Reflektuje velmi rychlý vývoj v oblasti vypořádání obchodů s investičními nástroji směřující jednoznačně k tvorbě nadnárodních struktur umožňujících „economy of scope and scale“ s následkem výrazného snížení nákladů na zejména přeshraniční transakce. Aby mohla Česká republika plně využít těchto pozitivních změn, je naprosto nezbytné odstranit z českého právního řádu veškeré bariéry v tomto směru a umožnit provozování vypořádacích systémů s neodvolatelností vypořádání řídích se českým právem i mimo území ČR. V rámci EU nejde o nic neobvyklého, britský systém CrestCo se sídlem v Londýně provozuje vypořádací systém nejen podle britského práva, ale i podle irského práva. Z komparativního hlediska lze konstatovat, že na základě srovnání deseti evropských právních úprav vyplynulo, že požadavek na sídlo provozovatele ve státě, jehož právem se vypořádací systém s neodvolatelností vypořádání řídí, nemá ve srovnávaných právních úpravách obdoby. Zahraniční právní úpravy buď otázku sídla provozovatele vůbec neregulují, nebo připouštějí sídlo na území kteréhokoli členského státu.

Sídlo provozovatele v zahraničí samozřejmě určitým způsobem modifikuje výkon dohledu nad tímto provozovatelem. K tomu lze poznamenat, že již dnes jsou k dispozici různé formy spolupráce se zahraničními orgány. Samotná směrnice v tomto směru žádné povinnosti neukládá, požaduje pouze, aby se členský stát přesvědčil před tím, než systém nahlásí Evropské komisi, že se vypořádání řídí vhodnými pravidly. Dohlížení systémů a jejich provozovatelů je čistě otázka národní volby, nevyplývá z evropské legislativy. Stejně tak je otázkou národní volby i výběr konkrétních forem dohledu. Dohled na dálku lze podle okolností provádět i nad

subjekty, které mají sídlo v zahraničí. V případě, že by provozovatel nespolupracoval při výkonu dohledu, má Česká národní banka k dispozici sankci v podobě odnětí povolení a odhlášení systému u Evropské komise.

Ustanovení § 90a odst. 3 obsahuje zmocnění pro vydání vyhlášky, která upraví vzor tiskopisu, na němž je třeba žádost o povolení podat.

O žádosti o povolení k provozování platebního systému s neodvolatelností vypořádání se rozhoduje ve správním řízení, přičemž v § 90b jsou vymezeny odchylky od obecné právní úpravy správního řízení podle správního řádu. S ohledem na klíčovou roli pravidel systému bude v rozhodnutí správního orgánu obsažen samostatný výrok o jejich schválení. Provozovatel má povinnost nahlásit správnímu orgánu jakoukoliv změnu údajů, na jejichž základě mu bylo uděleno povolení k provozování; v případě neplnění této povinnosti může být provozovateli povolení odňato na základě § 145.

K § 90c až 90e

Stanovené informační povinnosti účastníka systému vůči provozovateli systému, provozovatele systému vůči účastníkům systému a provozovateli propojeného systému, provozovatele systému vůči správnímu orgánu a účastníka zahraničního systému vůči správnímu orgánu slouží ke zvýšení efektivity dohledu, ke zvýšení právní jistoty subjektů zainteresovaných v systému a ke snížení míry systémového rizika. Pro stanovení rozsahu informací, které provozovatel předává České národní bance pro účely výkonu dohledu, se navrhuje stejně jako v dosavadní právní úpravě zákonné zmocnění k vydání vyhlášky.

Pokud jde o § 90d a § 90e písm. a), postačí běžný právní zájem osoby na informovanosti o systému a o jeho pravidlech, není třeba dokládat „naléhavý právní zájem“.

K § 90f a 90g (oznamovací povinnost soudu a jiného orgánu veřejné moci, oznamovací povinnosti ČNB)

Oznamovací povinnosti zakotvené v § 90f a § 90g odst. 3 a 4 se uplatní v případě insolvence účastníka systému. Soud nebo jiný orgán vyrozumí Českou národní banku, která následně vyrozumí provozovatele systému, nebo v případě účastníka zahraničního systému příslušný orgán jiného členského státu.

§ 90g odst. 1 a 2 upravuje způsob notifikace systému Evropské komisi. Vedle systémů, jejichž provozovatelům udělila povolení, může Česká národní banka notifikovat Evropské komisi i systém vypořádání obchodů s cennými papíry, který provozuje podle zákona o České národní bance.

K bodu 8 [§ 100 odst. 1 písm. c)]

Legislativně technická změna. Vychází se z toho, že centrální depozitář nemusí nutně provozovat vypořádací systém s neodvolatelností vypořádání, ale může provozovat vypořádací systém obecně. Pokud však provozuje vypořádací systém s neodvolatelností vypořádání, platí pro něho část sedmá, jako by byl provozovatelem vypořádacího systému s neodvolatelností vypořádání, ačkoli jím stricto sensu není, protože mu nebylo uděleno povolení k provozování tohoto systému (srov. novou definici provozovatele v § 90a odst. 1).

K bodům 9 a 10 (§ 124 odst. 5, § 126 odst. 5)

Změna v souvislosti s tím, že instituce elektronických peněz přestaly podléhat režimu úvěrových institucí.

K bodům 11 až 13 (§ 135 odst. 1, § 138)

Promítnutí terminologických změn.

K bodu 14 (§ 145 odst. 4)

Při odnětí povolení k provozování vypořádacího systému s neodvolatelností vypořádání může ještě dojít k vypořádání příkazů přijatých před odnětím povolení. Do té doby se bývalý provozovatel i nadále považuje za provozovatele. Česká národní banka může vypořádací systém odhlásit u Evropské komise teprve po provedení tohoto vypořádání. Bývalý provozovatel má vůči účastníkům informační povinnost ohledně toho, že systém ztratil výhodu neodvolatelnosti. Nic však nebrání v dalším provozu systému, ovšem bez výhody neodvolatelnosti.

K bodům 15 a 16 (§ 158)

Doplňují se některé správní delikty organizátora mimoburzovního trhu.

K bodu 17 (§ 160)

Změny ve správních deliktech provozovatele a účastníka vypořádacího systému s neodvolatelností vypořádání reagují na změny ve vymezení primárních povinností v odpovídajících ustanoveních části sedmé zákona.

K bodu 18 (§ 165 odst. 2)

Změna v souvislosti s tím, že instituce elektronických peněz přestaly podléhat režimu úvěrových institucí. Změna v návaznosti na změny v § 124 odst. 5 a § 126 odst. 5.

K bodu 19 (§ 199 odst. 2)

S odkazem na změny v jednotlivých ustanoveních zákona se upravuje zmocnění České národní banky k vydání prováděcích vyhlášek.

K čl. V (Přechodná ustanovení)

Článek V obsahuje přechodná ustanovení k novele zákona o podnikání na kapitálovém trhu. V oblasti vypořádacích systému s neodvolatelností vypořádání se stanoví, že právní instituty podle dosavadní právní úpravy se považují za odpovídající právní instituty podle nové právní úpravy. Provozovatel systému má lhůtu 3 měsíce od nabytí účinnosti, aby se nové právní úpravě přizpůsobil. Do té doby dodržuje její požadavky pouze přiměřeně.

K části třetí: Změna insolvenčního zákona

K čl. VI

K bodům 1 a 9 až 29 (§ 2, 35, 367, 368, 370, 373 až 377)

Instituce elektronických peněz a vydavatelé elektronických peněz malého rozsahu byli vyňati z kategorie úvěrové instituce ve smyslu směrnice 2006/48/ES o úvěrových institucích. Proto přestali podléhat směrnici 2001/24/ES o úpadku úvěrových institucí. Z tohoto důvodu nejsou nadále považovány za finanční instituce ve smyslu insolvenčního zákona a zvláštní právní úprava pro úpadek finančních institucí, zakotvená v části čtvrté hlavě IV insolvenčního zákona, na ně přestala dopadat.

K bodu 2 (§ 35 odst. 3)

Vzhledem k tomu, že povinnost chránit svěřené prostředky dopadá analogicky na prostředky svěřené ze strany uživatelů platebních služeb i ze strany držitelů elektronických peněz, rozšiřuje se režim § 35 odst. 3 i na tyto prostředky.

K bodům 3 až 6 (§ 102 odst. 1, § 139 odst. 1, § 247)

Změny terminologie a formulační upřesnění.

K bodům 7 a 8 (§ 365 a 366)

Stávající právní úprava obsahovala zrcadlová ustanovení, jejichž obsah byl v zásadě totožný jako v zákoně o platebním styku, resp. v zákoně o podnikání na kapitálovém trhu. Z praktických důvodů jsou tato ustanovení zachována v podobě odkazu, který má navést uživatele insolvenčního zákona k tomu, aby podrobnější úpravu některých otázek spojených s platebními a vypořádacími systémy hledal v uvedených dalších zákonech.

K části čtvrté: Změna zákona o bankách

K čl. VII

K bodům 1 a 2 (§ 20)

Změna v souvislosti s tím, že instituce elektronických peněz přestaly podléhat režimu úvěrových institucí.

K bodům 3 až 9 (§ 41f)

Právní úprava týkající se peněžních prostředků svěřených platební instituci k provedení platební transakce se analogicky rozšiřuje i na peněžní prostředky svěřené instituci elektronických peněz, resp. vydavateli elektronických peněz malého rozsahu.

Navrhovaná úprava vychází ze skutečnosti, že prostředky uživatelů platebních služeb a držitelů elektronických peněz svěřené instituci elektronických peněz k provedení platební transakce nepřecházejí do vlastnictví této instituce. Zákon o bankách stanoví, že v případě, že jsou na

účtu v bance uloženy prostředky, které jsou ve vlastnictví osoby odlišné od majitele účtu, musí majitel účtu bance především pro potřeby Fondu pojištění vkladů sdělit jak tuto skutečnost, tak jakékoliv dispozice s těmito prostředky. Vzhledem k povinnostem, které instituci elektronických peněz vyplývají z ustanovení upravujících ochranu prostředků uživatelů platebních služeb a držitelů elektronických peněz, a vzhledem k tomu, že na dotčených účtech může docházet k častým změnám, bylo by pro banku i pro EMI značně obtěžující uvedenou povinnost plnit. Obdobná praxe funguje i u obchodníků s cennými papíry.

K části páté: Změna zákona o spořitelních a úvěrních družstvech

Změna v souvislosti s tím, že instituce elektronických peněz přestaly podléhat režimu úvěrových institucí.

K části šesté: Změna zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti

K čl. IX

K bodům 1 a 2 (§ 2 odst. 1)

Změna v souvislosti s tím, že instituce elektronických peněz, resp. vydavatelé elektronických peněz malého rozsahu přestali podléhat režim úvěrových institucí.

K bodu 3 (§ 5)

Zpřesňující úprava.

K bodu 4 a 5 (§ 13 odst. 2)

V souladu se směrnicí o elektronických penězích, která novelizuje směrnici o praní peněz, se zvyšuje limit pro jednorázová média elektronických peněz, u nichž není třeba provádět identifikaci držitele, ze 150 eur na 250 eur. Využívá se i diskrece, která u médií určených výlučně pro vnitrostátní platební transakce umožňuje zvýšit tento limit na 500 eur.

K bodu 6 (§ 21 odst. 6)

V zájmu snižování administrativní zátěže podnikatelů se omezuje rozsah povinných osob, které mají povinnost doručovat systémy vnitřních zásad ke kontrole Ministerstvu financí.

K bodům 7 a 8 (§ 48 odst. 1 až 3)

Nová úprava povinnosti v § 21 odst. 6 se promítá i do ustanovení o správním postihu při jejím nesplnění.

K části sedmé: Změna zákona o České národní bance

K čl. X

K bodu 1 (§ 24)

Zrušuje se zmocnění pro Českou národní banku stanovit pro instituce elektronických peněz a další subjekty opatřením, resp. vyhláškou pravidla obezřetného podnikání. Zmocnění není v praxi využíváno, zmocnění k vydání vyhlášky stanovící pravidla obezřetného podnikání jsou obsažena v příslušných sektorových zákonech, pro instituce elektronických peněz konkrétně v zákoně o platebním styku.

K bodu 2 (§ 38)

Zjednodušuje se ustanovení o systému mezibankovního styku provozovaném Českou národní bankou. Uvedený systém ztratil monopolní postavení již s účinností od 1. listopadu 2009, kdy byla zrušena povinnost bank a spořitelních a úvěrních družstev provádět vnitrostátní korunové transakce výlučně prostřednictvím platebních systémů s neodvolatelností zúčtování (srov. § 20b odst. 1 zákona o bankách, ve znění účinném do 31. října 2009), přičemž jediný systém tohoto druhu provozovala Česká národní banka. Tím odpadl i důvod podrobné úpravy smlouvy, kterou se zakládá účast v tomto systému. V budoucnu má být úprava těchto otázek ponechána smluvní volnosti stran.

Zrušuje se zmocnění k vydání vyhlášky upravující způsob provádění mezibankovního platebního styku a způsob používání platebních prostředků v mezibankovním platebním styku. První z uvedených zmocnění v současnosti částečně využívá vyhláška č. 62/2004 Sb., která nebyla po vydání nového zákona o platebním styku novelizována. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že pravidla poskytování platebních služeb jsou na evropské úrovni harmonizována směrnicí o platebních službách, která je transponována v zákoně o platebním styku. Uvedená směrnice je v režimu plné harmonizace. Možnost stanovit nad rámec harmonizovaných pravidel další požadavky na banky a spořitelní a úvěrní družstva se ocitá v rozporu s požadavkem plné harmonizace. Kromě toho popírá základní myšlenku směrnice o platebních službách, podle níž by pro banky a nebankovní poskytovatele platebních služeb měl při poskytování platebních služeb platit stejný právní režim. Druhé z uvedených zmocnění, týkající se používání platebních prostředků, není v současnosti využíváno.

K bodu 3 (§ 41 odst. 2)

Ruší se odkaz na instituce elektronických peněz v zájmu sjednocení právní úpravy institucí elektronických peněz s právní úpravou platebních institucí. Tím však není dotčena možnost České národní banky vyžadovat informace z titulu výkonu dohledu nebo na základě vyhlášky vydané podle zákona o platebním styku.

K bodu 4 (§ 44a odst. 1)

Úprava související s umožněním existence tzv. hybridních institucí elektronických peněz.

K bodu 5 (§ 46)

Změna navazující na zrušení § 24.

K bodu 6 (§ 49b odst. 1)

Zrušuje se možnost České národní banky stanovit institucím elektronických peněz povinnosti opatřením. Tato možnost by byla v rozporu s požadavkem plné harmonizace.

K části osmé: Změna zákona o dohledu v oblasti kapitálového trhu

K čl. XI (§ 13 odst. 1 a 2)

V návaznosti na změněnou terminologii v oblasti vypořádacích systémů podle zákona o podnikání na kapitálovém trhu se upravuje výčet seznamů vedených Českou národní bankou v oblasti dohledu nad kapitálovým trhem.

K části deváté: Změna zákona o finančním arbitrovi

K čl. XII (§ 3 odst. 1 a 2)

Terminologické upřesnění.

K části desáté: Změna zákona o finančních konglomerátech

K čl. XIII

Změna v souvislosti s tím, že instituce elektronických peněz přestaly podléhat režimu úvěrových institucí.

K části jedenácté: Změna zákona o omezení plateb v hotovosti

K čl. XIV

V zákoně o omezení plateb v hotovosti se zrovnoprávňuje postavení všech poskytovatelů platebních služeb. Dosavadní právní úprava preferovala banky a spořitelní a úvěrní družstva před nebankovními poskytovateli platebních služeb, když stanovila, že platební transakce nad stanovený limit lze provádět pouze prostřednictvím banky nebo spořitelního a úvěrního družstva. Směrnice o platebních službách vychází z toho, že bankovní i nebankovní poskytovatelé platebních služeb podléhají regulaci a dohledu, a proto by měli mít při poskytování platebních služeb stejné postavení. Dosavadní právní úprava byla s tímto požadavkem fakticky v rozporu.

K části dvanácté: Změna občanského zákoníku

K čl. XV (§ 54a odst. 1)

Změna v souvislosti s tím, že instituce elektronických peněz přestaly podléhat režimu úvěrových institucí.

K části třinácté: Změna občanského soudního řádu

K čl. XVI (§ 267b)

Vzhledem k tomu, že povinnost chránit svěřené prostředky dopadá i na instituce elektronických peněz a vydavatele elektronických peněz malého rozsahu, rozšiřuje se režim § 267b občanského soudního řádu o vyloučení z výkonu rozhodnutí i na prostředky svěřené těmto subjektům.

K části čtrnácté: Změna zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním

K čl. XVII

K bodu 1 (§ 11a, § 11b)

K § 11a

Úprava otázek cenných papírů je zařazena nově. Jedná se o úpravu, která byla zařazena do nového zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním, jenž nebyl Poslaneckou sněmovnou projednán. Otázku, zda byl cenný papír platně vydán, a práva z něho je třeba řešit v závislosti na jednotlivých druzích a podobách cenných papírů, např. zda jde o cenný papír, který představuje účast na právnické osobě (akcie), nebo jehož vystavení je upraveno v ustanoveních o smlouvě o přepravě věci (náložný list), v ustanoveních o smlouvě o skladování (skladištní list), zda jde o cenný papír v listinné podobě, v zaknihované podobě atd.

K § 11b

V odstavci 1 pro převod práva k cennému papíru se stanoví použití práva platného v místě, v němž je cenný papír v rozhodné době. Předpokládá se, že toto řešení nejlépe odpovídá potřebám mezinárodního obchodu a finančního styku. Jde-li o cenný papír vedený v evidenci, vyplývá z odstavce 3 použití práva státu, v němž je veden v evidenci. Pro zástavní právo k cenným papírům se podle odstavce 2 umožňuje volba práva; jinak se použije práva podle obvyklého pobytu nebo sídla zástavního věřitele s tím, že u cenných papírů ztělesňujících zboží se používá práva místa, v němž je cenný papír v rozhodné době.

Odstavec 3 upravuje kolizní kritérium pro určení práva, kterým se řídí nakládáni s nepřímo drženým cenným papírem, tj. dematerializovaným nebo imobilizovaným cenným papírem. Primárně jde o právo státu, kde je vedena evidence, ve které se provádí zápis zakládající

právní účinky z těchto jednání. Nicméně je dána i možnost za splnění určitých podmínek zvolit si i právo jiné.

Odstavec 4 odpovídá předpisům práva Evropské unie, konkrétně směrnici 98/26/ES.

Odstavec 5 přejímá úpravu směrnice 2004/25/ES o nabídkách převzetí.

Odstavec 6 implementuje směrnici 98/26/ES ve znění směrnice 2009/44/ES a upravuje kolizní kritérium pro určení práva, jímž se řídí práva povinnosti osob vzniklá v souvislosti s účastí v platebním systému s neodvolatelností zúčtování nebo vypořádacím systému s neodvolatelností vypořádání v případech insolvence a v dalších obdobných situacích.

K bodu 2 (§ 11c odst. 1):

Změna v souvislosti s tím, že instituce elektronických peněz přestaly podléhat režimu úvěrových institucí.

K části patnácté: Změna zákona o ochraně spotřebitele

K čl. XVIII (§ 23 odst. 9)

Úprava související s umožněním existence tzv. hybridních institucí elektronických peněz.

K části šestnácté: Změna zákona o auditorech

K čl. XIX (§ 2, § 44 odst. 6)

Změna v souvislosti s tím, že instituce elektronických peněz přestaly podléhat režimu úvěrových institucí. Zároveň se ruší výslovná povinnost provozovatele vypořádacího systému mít výbor pro audit, neboť podle nové právní úpravy nemusí mít provozovatel vypořádacího systému s neodvolatelností vypořádání za všech okolností účetní závěrku ověřenu auditorem a ani evropské právo tuto povinnost nestanoví. Povinnost provozovatele vypořádacího systému mít výbor pro audit se nově bude řídit obecnými pravidly.

K čl. XX

Přechodné ustanovení řeší situaci, kdy auditor v důsledku změny zákona přestane být auditorem subjektu veřejného zájmu.

K části sedmnácté: Změna zákona o správních poplatcích

K čl. XXI

Subjekty podléhající režimu zákona o platebním styku dosud neměly stanoveny žádné správní poplatky na rozdíl od subjektů podléhajících např. zákonu o podnikání na kapitálovém trhu nebo zákonu o pojišťovnictví. Tato nerovnost se navrhovanou právní úpravou odstraňuje a i

v oblasti platebního styku se zavádějí poplatky za přijetí žádosti o povolení k činnosti nebo o registraci a o změnu povolení nebo registrace.

K části osmnácté: Změna zákona o provádění mezinárodních sankcí

K čl. XXII (§ 15)

Výčet osob, jejichž plnění povinností podle tohoto zákona Česká národní banka kontroluje, se rozšiřuje na veškeré osoby podléhající jejímu dohledu, ovšem pouze v rozsahu činností, nad nimiž Česká národní banka vykonává dohled.

K části osmnácté: Účinnost

K čl. XXIII

Navrhuje se účinnost zákona k 30. dubnu 2011, což je datum transpozice směrnice o elektronických penězích. Nová právní úprava nemůže nabýt účinnosti dříve, neboť teprve tímto dnem se ruší dosavadní směrnice o elektronických penězích (srov. čl. 21 směrnice o elektronických penězích), která v řadě oblastí stanoví přísnější režim než nyní transponovaná směrnice. Novela směrnice o neodvolatelnosti zúčtování má stanoveno transpoziční datum na 31. prosince 2010 s tím, že transpoziční právní předpisy mají nabýt účinnosti nejpozději dne 30. června 2011.